

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LX

Vasaris — February 5, 1975

Nr. 10

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

SAUGUMO VEIKLA

Kur riba tarp padorumo ir niekšiškumo?

Amerikiečių spaudoje kilęs triukšmas dėl saugumo organų CIA ir FBI neteisėtose veiklose man priminė tokį epizodą iš senojo Kauno politinio gyvenimo. Pulk. R., pirmą kartą po pasitraukimo iš vidaus reikalų ministerio posto atėjęs į Konrado kavinę, pasidžiaugė ten sutiktu adv. N.: "Žiūrėk, čia niekas ne tik nenori manęs mušti, bet net ir spiauti man į veidą!" Mat, jo paties saugumo organai jį buvo tiek išgąsdinę, kad jis buvo rimtai susirūpinęs savo gyvybe, ir be apsaugos nedrįso kur nors pasirodyti.

Negali sakyti, kad visai be pagrindo. Iš tikro, jam dar būnant Saugumo D-to direktorium, jį buvo kėsintasi nudurti viename Kauno viešbutyje. Kuriam laikui praėjus ir politinei būklei nusistovėjus, į viską galima buvo žiūrėti iš linksmesnės pusės, bet saugumiečiai turėjo intereso savo ministerį gąsdinti.

Panašiai ir šiame krašte. Šaltojo karo įkarštyje CIA žydėjo. Jai talkininkavo net tokie liberalizmo židiniai kaip Harvardo universitetas. Atlydžio laikais tai jau laikoma kompromitacija. Porą mokslininkų net laikraščiuose pasipiktinę paskelbė, kad jiems važiuojant į Sovietų Sąjungą CIA davusi suprasti norinti jų bendravimo. Kada tai patriotiškas žygis, kada niekšiška veikla? Pravesti griežtą liniją ne tik labai sunku, bet stačiai neįmanoma.

Laimei jos kol kas dar niekas ir nebando praveisti, kiek tai liečia saugumo organų veiklą užsieniuose. Speciali senato komisija yra sudaryta tik tyrinėti nelegalią saugumo veiklą viduje. Pavyzdys jai yra speciali senato komisija Watergate aferai tyrinėti, privedusi prie Nixono atsistatydinimo. Ir kaip neesu tikras, kad tas rezultatas buvo naudingas kraštui, taip ir abejoju dabartinio tyrinėjimo nauda.

Pats faktas, kad valstybės saugumo organai, kaip praktiškai ir visos kitos istaigos yra vienaip ar kitaip panaudojamos valdančiųjų politinei naudai, yra žinomas nuo istorijos pradžios. „Jo

VYTAUTAS MĖŠKAUSKAS

konstatavimas vargiai ar kam padės. Pagunda tam yra per didelė. Už tat reikalingas ir nuolatinis budėjimas, kad tokia veikla neišeitų iš 'padorumo ribų'. Kraštui tačiau turbūt geriau, jei tokia priežiūra vykdoma diskretiškai, o ne su didžiausiu triukšmu kaip Watergate byloje.

Juk šiaip ar taip, tyrinėtojai būdami ne specialiai tam reikalui iš dangaus atkomandiruoti angelai, bet mirtingi politikai ir tą tyrinėjimą, kaip ir kiekvieną kitą savo darbą, nori išnaudoti savo politinei naudai. Jei ne kitaip, tai bent savo pačių populiarumo padidiniui. Aiškinantis Nixono administracijos veiklą turėjo iškilti ir faktas, kad toji veikla nebuvo visai naujas išgalvojimas, bet buvo daugiau tradicija, paveldėta iš kitų ankstyvesnių administracijų. Prezidentas Johnsonas, sakoma, buvo FBI isa-

kęs sekti savo paties Teisingumo Ministerį Robertą Kennedį! O prezidentas Rooseveltas karo produkcijos bosą Donald M. Nelson. Bet dėl to niekas per daug nesijaudina, nes visi tiesioginiai suinteresuoti jau yra iškeliavę iš šio pasaulio ir jų iš niekur nepašalinasi.

Blogiau, kad tie visi faktai, kaip pastebi N.Y. Times apybraižininkas (essayistas) William Safire, aiškinantis Nixono veiklą buvo samonin gai tyrinėtojų nutylėti, norint daugiau apjuodinti tuo laiku dar buvusį prezidentą. Nixoną nušalinus visi tie 'dirty tricks' pasidarė mažiau įdomūs. The thrill is gone — konstatuoja W. Safire.

Ir kaip tu gali nevirsti ciniku tokių faktų šviesoje? Visa politika tėra tik 'dirty trick'. Ir politiko vieta istorijoje nustato ne jo dora, bet tik jo sugebėjimas praveisti tuos 'dirty tricks' su galimai mažesniu triukšmu. Ne kas kitas paaiškės ir iš naujo tyrinėjimo.

AR SOVIETAI ĮSIKIŠ Į NAUJĄ ART. RYTŲ KARĄ?

Žurnalistas Paul Scott savitrašio Human Events nr. 4 skaitytojams pateikia naujų, įdomių samprotavimų apie beveik tikrai galimą Sovietų betarpišką įsivėlimą į naują Art. Rytų karą. Atseit šios žinios gautos iš slapto CIA memorandumų ir pateiktieji faktai kalba gan įtikinčiai. Būk tai šis memorandumas buvęs nesenų diskusijų objektas aukščiausiuose JAV vyriausybės sluoksniuose. Didžiulį nerimą JAV pareigūnams kelia faktas, kad Sirijoje visą laiką didėja sovietų karių skaičius. Taip pav. dar prieš metus laiko Sirijoje buvo priskaitoma ne daugiau kaip 1000 sovietinių instruktorių, gi dabar tokių instruktorių yra jau apie 5000! Ir šiems instruktoriams esančios numatytos dvigubos pareigos: anksčiau šie kariai vadinosi 'kariški patarėjai', gi dabar juos ga-

lima vadinti 'prieikiniais patuliais'. Jų pareiga — paruošti dirvą į Siriją atvykstantiems karo aviacijos ir žemyno daliniams. Kas yra labai svarbu, kad šie 'prieikiniai vienetai' yra sutelkti arti Sirijos uostų ir aerodromų, galinčių aptarnauti stambius kariškus junginius.

Amerikiečiams žinoma, kad sovietų kariškos medžiagos yra sukrautos virš minėtos aprūpinimo vietovės; todėl JAV žvalgybos analizuotojai prileidžia, kad ten sutelktos medžiagos nėra skirtos Sirijos armijai. Toliau ieškant virš minėtų prielaidai reikalingų įrodymų nustatyta, kad į Siriją yra taip pat permesti specialūs KGB kariuomenės daliniai; yra žinoma, kad pastarieji vykdo artimos ir tolimos žvalgybos uždavinius užsieniuose. Be to KGB vienetai taip pat saugoja sovie-

Grupė čiuurlionių piauinant sukaktuvinį pyragą. Iš kairės: Plečkaitis, Mašiotai, Kudukis, Ramonienė, Balukas, Mikulskienė, Butkus, Mikulskis, Babickas ir Sniečkus.

Čiuurlionio Ansambliui 35 metai

PR. KARALIUS

1940 m. sausio 15 d. Vilniuje gimė tas šaunusis lietuviškosios kultūros nešėjas, lietuviškosios dainos, muzikos ir tautinio šokio reprezentantas, genialus kompozitoriaus ir meno kūrėjo vardu pasivadinęs ansamblis.

Sausio 26 d. Lietuvių namuose Clevelando visuomenė turėjo progą pasidžiaugti čiuurlionių pasiektais laimėjimais. Iškilmingą akta

tines kariškas bazes ir kitus jų kontroliuojamus įrengimus užsieniuose. Lygiai kaip ir 1962 m., kai KGB vienetai buvę permesti į Kubą, kad ten saugotų sovietų kariškas raketas ir joms skirtus atomiškus užtaisus.

1973 m. spalio mėn. pradedus žydų - arabų karui, Sovietų vyriausybė aliarmo parengties stoviui septynias lėktuvais permetamas divizijas ir joms pravežti reikalingus karo aviacijos vienetus. Gi JAV vyriausybė, apsvačiusi padėties rimtumą, priverstė Izraelį sutikti su karo paliaubomis: tuo būdu buvo išgelbėtos apsuptosios Egipto armijos ir sustabdytas žydų žygis gilyn į Siriją. Taip pat ir JAV valdžia tada paskelbė visuotiną parengties stovį savo kariuomenei.

Neperseniai JAV šifrų specialistams pavyko išaiškinti slapto susitarimus tarp Tito ir Kremiaus. Pagal pastaruosius Jugoslavijos vyriausybė leis sovietų lėktuvams perskristi per Jugoslavijos teritoriją ir naudotis krašto aerodromais degalams papildyti.

Taip pat pastebėta labai pagyvėjusi sovietų kariškų dalinių veikla visoje Bulgarijoje: manoma, kad sovietai sparčiai ruošiasi naudotis bulgarų aerodromais. 1973 m. spalio mėnesio karo dienomis Sovietų karo lėktuvai nusileisdavo Bulgarijoje degalus papildyti, skridami ar į Egiptą ar į Siriją. Žinoma, kad sovietų karo lėktuvai dažnai pažeisdavo Turkijos ar Persijos oro erdvę. Galvojama, kad ir ateityje šie pažeidimai nesiliausią.

Vertinant ir analizuojant šiuos prieš plusus ir minusus, JAV žinovai abejoja ar Graikijos ir Portugalijos valdžios leis Amerikai naudotis tų kraštų aerodromais, kaip kad tai buvo leidžiama 1973 m. Esą privačiai JAV vyriausybė buvusi įpsėta, kad JAV karo atveju negalėsianti naudoti tų kraštų aerodromų. Žinoma, tokiu atveju, JAV vyriausybė būtų priversta ieškoti naujų būdų šioms kliūtims apeiti.

pravedė ansamblio pirmininkas Vl. Plečkaitis, suteikęs žinių iš ansamblio veiklos. Tur būt, nė vienas meno kolektyvas negalėtų prilygti čiuurlionių veiklumui, kurį rodo koncertų skaičius. Lietuvoje nuo įsikūrimo ligi pasitraukimo į Vakarus koncertuota 155 kartus. Vėliau atgaivintas Vienoje, per 5 metus davė net 424 koncertus (7 koncertai per mėnesį!). Įsikūręs JAV ansamblis koncertavo 402 kartu. 1971 m. Pietų Amerikoje per neilgą viešnagę čiuurlioniečiai įstengė duoti 19 koncertų. Taigi bendras balansas — 1000 koncertų per 35 metus.

Šiuo metu ansambliui priklauso 53 dainininkai, 12 kanklininkų ir 24 šokėjai, viso 89 asm. O su vadovais — 92 asm. Meno vadovai: ansamblio įkūrėjas muz. Alfonsas Mikulskis, kanklių orkestro mokytoja ir kartu dainininkė Ona Mikulskienė, koncertmeisteris Ritas Babickas, tautinių šokių inspektoriaus Antanas Mocka-petris. Režisierius Petras Maželis. Ansamblio valdybon jeina: pirmininkas Vl. Plečkaitis ir nariai R. Butkus, G. Lazdinis, P. Mašiotas, P. Mašiotienė, D. Ramonienė ir V. Sniečkus. Šiuo metu ansamblis ruošiasi artimiausioms gastrolėms: vasario 2 d. Chicagoje ir balandžio 26 Clevelande. Ansamblis inėšes 7200 dol., tapo Lietuvių namu dalininku, ir jo reikalams įrengtos jaučios ir patogios patalpos, kurias šio minėjimo proga minėjimo dalyviai apžiūrėjo.

Pagrindinę kalbą apie ansamblio nueitą kelią pasakė iš Chicago atvykęs Dr. G. Balukas, pats buvęs čiuurlionietis. Savo kalboje jis gražiai apibūdino A. Mikulskio ir O. Mikulskienės ir pirmosios tautinių šokių mokytojos p. Baronaitės kaip meno vadovų privalumus, jų idealizmą ir pasiaukojimą. Padailindamas savo prane-

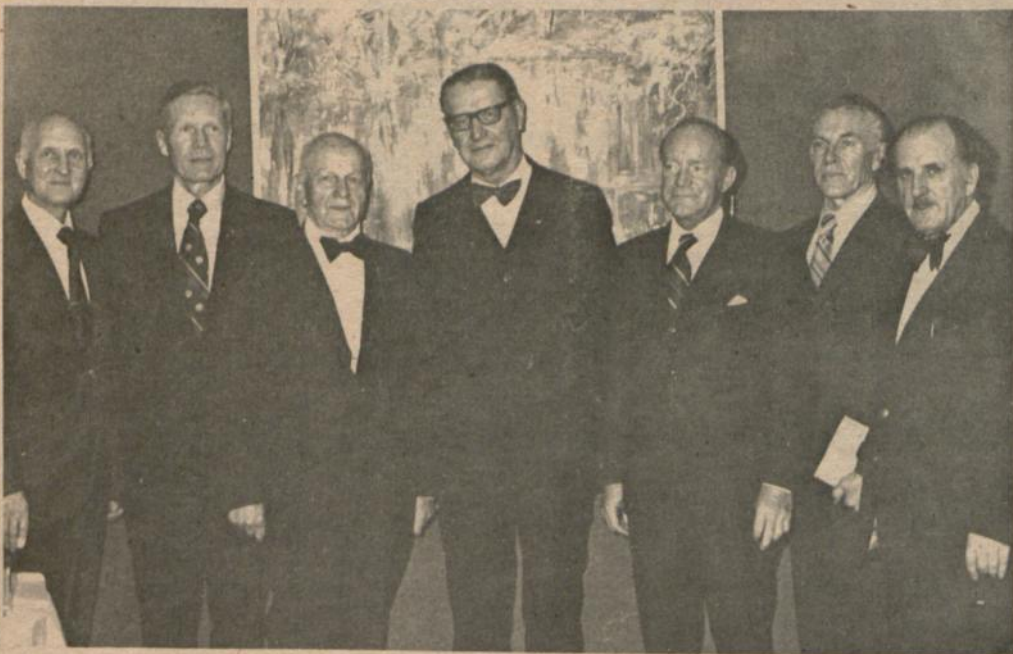
šimą asmeniškais savo anų laikų įpsūdžiais, Dr. Balukas suteikė klausytojams tikrai išsamią ir gražią jubilato — ansamblio charakteristiką. Sveikindamas ansambli Lietuvių Fondo valdybos vardu, Dr. Balukas įteikė p.p. Mikulskiams L. Fondo medalius. Trumpas sveikinimo kalbas pasakė LB Clevelando apyl. pirmininkas J. Malskis, Ohio Lietuvių Gydytojų dr-jos pirmininkas Dr. D. Degesys, Balfo direktorė O. Jokūbaitienė (įteikdama ir simbolinę 20 dol. dovaną), Lietuvių Namų direkcijos vardu Zen. Dučmanas ir šv. Jurgio parapijos vardu T. kun. Šakalys įteikdamas ansambliui 200 dol. parapijos dovaną. Raštu sveikino Dr. Alg. Nasvytis (savo ir ansamblio garbės nario Stp. Nasvyčio vardu, atsiųsdamas 50 dol) ir keletas kitų.

Po to buvo iškviesti ir trijų Lietuvos prezidentų medaliais apdovanoti visi nariai, išbuve ansamblyje 20 ir daugiau metų. Taip pat buvo pristatyti ir atitinkamais ženkleliais apdovanoti ansamblio kanklininkai. Akto pabaigoje ansamblio vadovas A. Mikulskis nuoširdžiai padėkojo visiems čiuurlioniečiams ir ansamblio rėmėjams, bičiuliams ir spaudos bendradarbiams. Ypačingą padėką pareiškė buv. ansamblio pirmininkui ir 'Tėvynės Garsų' radijo programos vedėjui Juozui Stem pužiui už labai gerą ansamblio dainų ir visos veiklos pristatymą mūsų visuomenėi ir kitataučiams.

Buvo ir vaišės, kurių metu iškilmingai prapiautas ir išdalintas St. Stasienės iškeltas didžiulis pyragas (tortas, jei norite). O prie atgaivintos baro dar ilgai skambėjo kai kurių niekad nepavargstančių dainininkų dainos ir linksmi pašnekesiai.

Šio minėjimo proga Čiuurlionio ansambliui skirtose patalpose buvo įrengta padailindamas savo prane-

(Nukelta (7 psl.)

Kario žurnalo 20 metų sukakties JAV-se paminėjimas įvyko š.m. sausio 26 d. Kultūros židinyje, Brooklyne. Žurnalo 20 m. leidimo kelią apibūdino Kario redaktorius Zigmąs Raulinaitis. Meninę programą atliko I. Veblaitienė, L. Karmažinas, T. Alinskas ir B. Balčiūnas. Po programos buvo vaišės. Nuotraukoje Kario leidėjų štabas ir svečiai. Iš kairės: J. Liaukus, red. Z. Raulinaitis, Ramovės cv pirm. K. Dabulevičius, gen. kons. A. Simutis, Vliko pirm. dr. K. Valiūnas, B. Balčiūnas ir programai vadovavęs J. Rūtenis.

Grupė svečių apžiūri išdėstytus ansamblio suvenyrus. V. Bacevičiaus nuotrauka

AUSTRALIJOS PADANGĖJE

ANTANAS LAUKAITIS

XXV-ji SPORTO ŠVENTĖ

Šioje Jubiliejinėje, sidabrinų metų sulaukusioje, sporto šventėje, dalyvavo sekantieji sporto klubai: Adelaidės Vytis, Bankstowno Neris, Geelongo Vytis, Hobarto Perkūnas, Canberos Vilkas, Melbourne Varpas ir Sydnėjaus Kovas. Šventėje iš viso dalyvavo apie 300 aktyvių sportininkų su savo vyrais, moterimis, jauniaisiais ir jaunučiais. Patys jauniausi žaidėjai, kurie uždarymo metu buvo specialiai apdovanoti, buvo 1. Bungardaitė (Geelongas) – 10 metų ir R. Lubinas (Melbournas) 11 metų. Aktyvių žaidėjų buvo ir virš 50-ties metų, tačiau jų niekas neapdovanojo, taip ir pavarčių neminėsiu.

Su šventės išpūdingu atidarymu, prasidėjo ir penkių dienų atkaklios kovos krepšinio ir tinklinio salėse, teniso ir golfo aikštėse, šachmatų ir stalo teniso salėse ir squasho stadionuose. Ir kovos vyko tikrai labai įtemptos ir įdomios, ypačiai krepšinyje. Šiais metais vyrų krepšinio meistro vardą po gana daug metų vėl išsikovojo Adelaidės Vytis, kurią žaidynių metu prieš Geelongą, paskutinėse sekundėse išgelbėjo laimės kibirkštis, atnešdama šeimininkams laimėjimą, nes Sydnėjus buvo laimėjęs prieš kitas komandas, išskyrus Adelaidę ir Melbourną, buvo nugalėjęs Geelongą. Šių metų Adelaidės Vytis, vadovaujama čia apsigyvenusio Prano Čekausko, buvusio Amerikos Lietuvos rinktinės Australijoje geriausio žaidėjo, kuris jau tik po poros mėnesių gyvenimo Adelaidėje, apsisprendė galutinai čia likti gyventi (jis žadėjo su manim vėliau plačiau pasikalbėti). Nors Frankis ir yra uždėjęs gana nemažai svorio, tačiau jo pats žaidimas, vadovavimas komandai, visiškai nesiskirė nuo jo „dieviški“ mėtymai, ji visų trenerių pasisakymais, dar ir dabar padarė mūsų pirmuoju žaidėju. Ir, mano nuomone, tik jo vadovavimas Adelaidės vytičiams atnešė laimėtojo vardą. Pačios gražiausios ir kiečiausios krepšinio rungtynės vyrų klasėje buvo tarp Adelaidės ir Melbourne vyrų. Pagrindinėms rungtynėms pasibaigus lygiosiomis, buvo žaidžiama dar du pratimai, taip pat pasibaigę lygiosiomis. Ir tik trečiajame pratime Adelaidė įstengė išplėsti laimėjimą. Melbourne vyrai, naudodami greitį, visą laiką atsimušdavo į Čekausko šaltą ir apgalvotą žaidimą, kai jo metimai, ypatingai prieš Sydnėjų buvo lygiai tokie patys kaip ir prieš 10-tį metų, praėjus centrą, pusiaukelyje prie krepšio, metimas ir 95% kritimų, kas nustebino visą laiką kone pilną salę žiūrovų. Vyrų krepšinyje išėjo: 1. Adelaidė, 2. Sydnėjus, 3.

Melbournas, 4. Geelongas, 5. Bankstownas ir 6. Hobartas.

Moterų krepšinis buvo taip pat labai įdomingas ir iki susitikimo tarp Sydnėjaus ir Melbourne moterų, nebuvo aišku kas laimės. Šios rungtynės buvo ypatingai kietos ir įdomios, nes abi komandos kovojo už kiekvieną tašką, tačiau pergale laimėjo Sydnėjaus merginos, antrąją vietą palikdamos Melbourne, 3-je Adelaidė, 4-je Geelongą ir 5-je Bankstowną.

Jaunių berniukų laimėtojai tapo Melbournas, 2. Geelongas, 3. Adelaidė ir 4. Sydnėjus.

Jaunių mergaičių: 1. Adelaidė, 2. Melbournas, 3. Sydnėjus, 4. Geelongas ir 5. Hobartas.

Vyrų tinklinis: 1. Adelaidė, 2. Sydnėjus, 3. Hobartas.

Moterų tinklinis: 1. Adelaidė, 2. Sydnėjus.

Vyrų ir moterų lauko tenisą laimėjo Adelaidė, 2. Sydnėjus, Vyrų individualinis laimėtojas A. Krikščūnas (Melb.) 2. R. Gulbinas (Sydn.) ir 3. R. Rudzenskas (Adel.)

Moterų individualių laimėtoja L. Pocienė (Adel.) ir 2. J. Petrauskaitė (Sydn.)

Stalo tenisą kiek komandiniai, tiek ir individualiai, laimėjo Sydnėjaus vyrai ir moterys, vyrai antrąją vietą palikdami Hobartą, 3-je Adelaidę ir 4-je Melbourną. Moterų: 1. Sydnėjus, 2. Adelaidė, 3. Melbournas.

Individualinė: 1. V. Binkis (Sydn.) 2. A. Kaitinis (Hobartas). Moterų: 1. R. Araitė (Sydn.) 2. O. Pilkie (Canberra)

Vyrų squasho laimėtoju išėjo R. Ramonaitis (Adel.). Moterų: I. Kapočiūnaitė (Adel.)

Vyrų golfe: 1. A. Ignatavičius (Adel.) 2. P. Čekauskas (Adel.) 3. J. Gružauskas (Melb.) 4. K. Bagdonas (Sydn.)

Moterų golfe taure gavo J. Petrauskaitė (Sydn.)

Šachmatuose: 1. V. Mačiulaitis (Melb.) 2. V. Opulskis (Adel.) 3. J. Dambrauskas (Sydn.)

Baudų mėtyme: komandiniai vyrų 1. Melbournas; moterų – Adelaidė, Individualiniai vyrų: A. Milvydas (Melb.); ir moterų – Sneiderytė (Geel.)

Po visų rungtynių kiekvienos komandos krepšinio ir tinklinio treneris padarė geriausių krepšininkų ir tinklininkų 15-kos žaidėjų sąrašus, iš kurių, pagal procentinę daugumą, buvo sudarytos šios šventės visų šakų vyrų, moterų ir jaunių rinktinės ir joms paskirti treneriai.

Laikė šios sporto šventės buvo ir trys sporto klubų pirmininkų ir atstovų susirinkimai, kuriuose buvo apšvarstyta eiliniai sportiniai, klubus liečią klausimai ir pa-

Adelaidės vytičiai atiduoda šventės vėliavą sekančioms rengėjams – Geelongui.

daryta keletas nutarimų, iš kurių vienas iš svarbesnių yra tas, kad ateinančiose sporto šventėse, jei tik rengėjams leis sąlygos, klubai gali išstatyti ne po vieną, bet po daugiau savo komandų, kas duos daugiau galimybių įtraukti mūsų jaunimą.

Šventės metu buvo išrinkta naujoji Australijos Lietuvos Fizinio Auklėjimo ir Sporto Valdyba, kurią sekančius dvejus metus atstovaus Melbournas. Pirmininku yra J. Tamošiūnas (gerai pažįstamas ir Amerikos sportininkams, nes jis buvo su Australijos lietuviais krepšininkais Amerikoje ir Kanadoje), sekretorium A. Adamkavičius ir išdinininku J. Krikščūnas.

Susirinkimų metu buvo plačiai svarstyta galimybė kartu su Jaunimo Kongreso atstovais pasiūsti į P. Ameriką ir mūsų sportininkus. Jeigu tik rengėjams, P. Amerikos lietuviams, būtų imanoma priimti ir sportininkus, tai Australijos lietuvių sportinė vadovybė būtų labai palanki užmegsti sportinius santykius ir su P. Amerikos lietuviais.

Sekanti 1975-ųjų metų sporto šventė įvyks Geelonge, kai 1976-ųjų metų įvyks Melbourne.

ŠVENTĖS UŽDARYMAS

Gruodžio 31 dieną, po sužaistų draugiškų tinklinio ir krepšinio rungtynių tarp lietuvių rinktinės ir svečių latvių bei australų, įvyko paskutinis šios šventės oficialus subuvinimas – uždarymas. Kaip ir atidarymas, taip ir uždarymas buvo labai įspūdingi. Ir vėl, išsiričius visoms komandoms salėje, įnešus švenčių vėliavą, kurią rengėjai vėliau perdavė būsimiems rengėjams – Geelongui, šventės šeimininkas Adelaidės 'Vyties' pirmininkas A. Skiparis savo jautriame žodyje padėkojo visiems šventės dalyviams už jų tokį puikų ir sportišką laikymąsi, neturėjusį jokių nesusipratimų, kas įrodė, kad mūsų sportuojantis jaunimas gali būti daug kam gražus pavyzdys, prašydamas buv. ALFAS pirmininką V. Marcinkevičių įteikti laimėtojams dovanas. Po dovanų įteikimo, perskaičius ir pritačius visus paskirto šakų lietuvių rinktinės dalyvius, 25-ji Spor-

laiškai Dirvai

YDINGOS PRIELAIIDOS

Akiračių žurnalo skaitytojas J. Riauba, gyvenęs Australijoje, savo laiške redakcijai (Akiračiai, nr. 9) reiškia nuomonę apie filmo vertinimo kriterijus, apie vertės nustatymo būdą.

J. Riauba galvoja, kad "Filmas vertintinas ne pagal turinį, nes režisierius gali bet kokią turinį pateikti, bet svarbu kaip režisieriui pavyko perduoti turinį, kaip artistams pavyko atvaizduoti personažus, filmo apipavidalinimą ir filmo spalvas".

Kalba eina apie Vytauto Žalakevičiaus filmą "Tas saldas žodis – Laisvė". Šis filmas laimėjo Maskvos festivalio premiją ir tai yra, J. Riaubos nuomone, filmo visokerpiopų kokybių mas-tas.

Klausimas, kurį J. Riauba pajudino yra platesnis, kaip kad jis mano. Tai yra amžinasis turinio ir formos konflikto klausimas. Suklupę ties šių priešpriešų sąvokomis, neišsimušdami iš farso rėmų, amerikiniai teismai nepajėgia atskirti grobio pornografijos nuo meno, nuo išraiškos laisvės sąvokų. Ydingą, nesveiką, įžulau-

melo arba klaidinimo turinį labai lengva paslėpti po tariamo meniškumo formomis. To siekia ir pagarsėjusi 'socialistinio realizmo' teorija mene, literatūroje.

Ta pastanga agituoti, veikiant žmogaus emocijas. Nuo pirmųjų savo egzistencijos metų, anksčiau už literatūrą, sovietinis filmas 'įsisavino' politinę propagandą ekrane. Siužeto pristatymo metodus nesudėtingas: režimui reikalingas tvirtinimas pristatomas jautriai žmoniškoje šviesoje, režimui nereikalingas elementas pristatomas nusmerkimu, niekinimu ir atviro dergimo šviesoje. Kovoje dėl sovietinės santvarkos idealų maskviniai partizanai, banditavę Lietuvos miškuose, pavirsta ekrane herojais ir šventaisiais. Lietuviai partizanai, paskelbę karą maskviniams okupacijai, pristatomi banditais, kvailiais, niekšais. Ši propagandinė tendencija perpina filmo scenas, visus tuos "filmo apipavidalinimus ir filmo spalvas" apie kurias kalba Akiračių skaitytojas. Scenoms veikiant žiūrovo emocijas staiga matome, kad J. Riauba, kaip ir mes visi, padarėme nedovanotų klaidų, nėjome į miškus partizanauti su Maskvos desantais! Juk tų desantų herojai, naujieji rusiškieji 'čapajevai', herojai. Gi tie, kurių atmintį laisvėje gerbiame, esą tik niekšai, tik banditai. Filmo apipavidalinimas be priekaištų, filmo spalvos geros. Kur gi realybės mastas? Tai filmo turinys, kurio prasmę ir reikšmę J. Riauba palaidoja po 'apipavidalinimo ir spalvomis'. Tokia tad yra klausimo esmė, kurios J. Riauba nesuvokia. Ydinga prielaida, nusakoma mūsų liaudies patarle: neviskas yra auksas, kas žiba. Gi J. Riauba galvoja, kad kas žiba, būtinai turi būti auksas.

E. Mieželaitis gavo Lenino premiją už savo poemą 'Žmogus'. Tačiau poema nėra skirta žmogui, bet 'žmogui-komunistui'. V. Žalakevičiaus filmo laisvė, nėra universaliai suvokiama laisvė, bet sovietinės santvarkos peršama 'laisvė'. V. Žalakevičiaus filmas yra atsargi, tolima, bet savo sąsajomis neabejotinas seno sovietinio filmo 'Čapajevs' kopija. Tai kova ir auka dėl 'saldaus žodžio sovietinė laisvė'.

Nenuostabu, kad filmas laimėjo Maskvos festivalio premiją. Gera ir tai, kad dar nevisi Australijoje, kaip ju premjeras, parduoda Pabal-tijo laisvę Kremlui ir propagandinio sovietinio filmo Australijoje nerespektavo.

Idomus Australijos lietuvių kolonijos mozaikiškumas: kai vieni protestuoja dėl Whitlamo niekšybės nerespektuoti tautų apsisprendimo laisvę ir militarinę sovietinę okupaciją legalizuoti, kiti kovoja dėl respekto sovietinei propagandai ken-gūrų kontinente, talkina sovietinės propagandos inva-zijai!

(kl)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

- 7 1/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
- 7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
- 6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
- 6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.I.C.

Saint Anthony Savings

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Pranas Čekauskas atsiima laimėtą dovaną.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

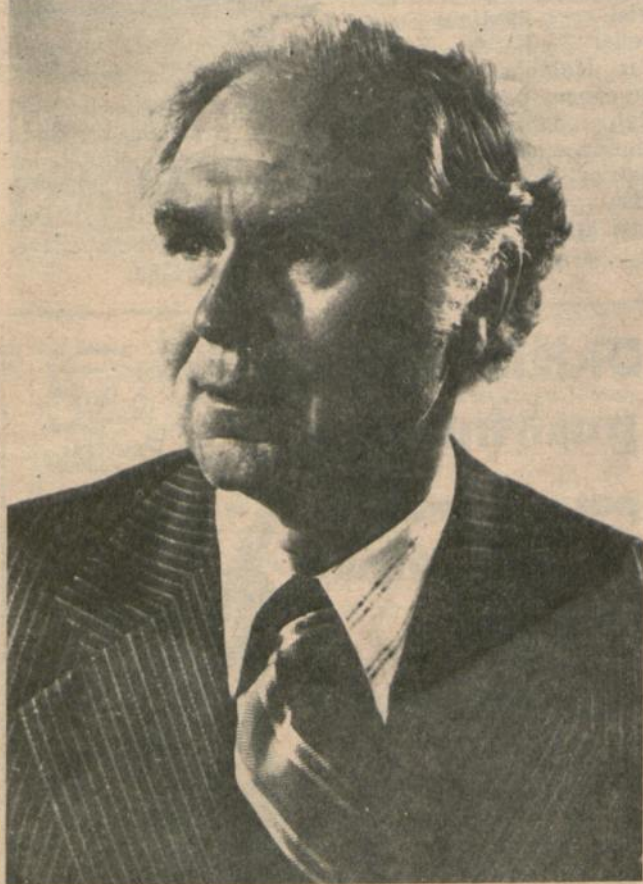
EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKUNAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiros numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Simas Kašėlionis jau dvylika metų be pertraukos skiria stambias premijas Dirvos novelės konkursui. Šiais metais premiją jis padidino iki 600 dol.

DVYLIKA METŲ DIRVOS NOVELĖS PREMIJAI

Prieš dvylika metų Simas Kašėlionis pasiūlė Dirvai skelbti novelės konkursą, pažadėdamas kasmet konkurso laimėtojų išrašyti premijinį čekį ir užtikrinamas premijavimą tol, kol jis būsiąs gyvas. Toks nuosirdus mecenato išpareigojimas buvo džiaugsmingai priimtas, kartu numatant, kad mecenato amžius ir sveikata laidoja gražią ir ilgalaikę Dirvos novelės konkurso tradiciją. Metai po metų mūsų beletristai kūrė, jų novelės varžėsi komisijoje, o mecenatas išrašinėjo savo asmeninius čekius, pradžioje pusterčio šimto dolerių, vėliau pakėlė iki penkių, o nuo šių metų jau šeši šimtai dolerių.

Senais laikais menininkų globėjais būdavo kunigaikščiai, didikai. Nepriklausomoje Lietuvoje atsirado valstybinė ir kitos (organizacijų ir leidyklų) premijos. Išeivijoje toji tradicija vienaip ar kitaip tęsiasi, bet Dirvos novelės premijai lygios nebuvo ir nėra, kada vienas ir tas pats asmuo kaip Simas Kašėlionis savo pinigų jau dvyliktus metus skirtų literatūrinei premijai. Ne tik skirtų, bet ir pagal infliacijos sąlygas jos dydį niekieno neraginamas kelti.

Mecentas Kašėlionis greičiausia ir pats neturi duomenų suvokti, kaip jo paskelbta ir nuolat teikiama Dirvos novelės premija pakėlė mūsų novelės literatūrinį lygį išeivijoje. Aplinkybės sudėstė taip, kad galėjam pažinti kone visų konkursinių novelių rankraščius, būdamas net keturių komisijų nariu, pradedant pirmąja ir baigiant vienomis paskutinėmis. Lengva ir paprasta komisijai pasiekti sprendimą, kada iš keliolikos konkursinių novelių komisijai

pasiiekti sprendimas, kada iš keliolikos konkursinių novelių viena kuri savo literatūrinį išbaigimą neginčijamai atsiplėšia nuo kitų. Bet kada iš keliolikos atsistų arti dešimties pasirodo esą stropiai ir talentingai išbaigti kūriniai, tada jau komisija atsiduria prieš sunkiai išsprendžiamą klausimą: kurią gi laikyti premijuota.

Premijuota novelė pasirodo Dirvoje, daugelis kitų – arba toje pat Dirvoje arba kituose spaudiniuose. Lyginant su tuo, kas buvo spaudoje skelbta prieš penkio-šešis ar daugiau metų, skaitytojas dabar pastebi didelį šuolį aukštyje tiek novelės kiekybės, tiek kokybės atžvilgiu. Kas turėjo progos pažinti konkursinius rankraščius, tas lengvai atseks kokia žymi tu bet kur spausdinamų novelių dalis perėjo per Dirvos konkursą. Ir štai čia jau neginčijamai išryškėja Simo Kašėlionio nuopelnas mūsų novelės pažangai apskritai. Žinoma, visuomet atsiranda bandančių nuginčyti, jog dalis jų būtų sukurta ir be mūsų čia minimo konkurso. Iš dalies gal ir taip, bet ne visiškai. Kada novelės premija beveik prilygsta romano premijai savo piniginiu dydžiu, aišku, novelė daugiau patraukia kūrėjus jau vien savo sauresne apimtimi, nekalbant jau apie rūpestingą išbaigimą ir galutinį stilizavimą.

Jeigu būtų galima turėti skirtingą nuomonę apie Dirvos novelės konkurso įtaką tiems kūriniams atsirasti, kurie nebuvo premijuoti, tai premijuotų novelių literatūrinis svoris it tu pačių jų įnašas mūsų grožinės literatūros lobynan yra visiškai realus ir neginčijamas.

Štai jų sąrašas: 1963 m. Jurgio Gliados 'Lošėjų ratelis', 1964 m. A. Mirono 'Santaka', 1965 m. A. Mirono 'Po laivą', 1966 m. V. Alanto 'Viskas galėjo ir kitaip susiklostyti', 1967 m. V. Alanto 'Ugly Lithuanian', 1968 m. J. Gliados 'Žaizdre' (I prem.) ir A. Mirono 'Alytis' (II prem.), 1969 m. J. Gliados 'Šalia milžinų', 1970 m. premija nepaskirta, 1971 m. A. Balašaitienės 'Raudonas automobilis', 1972 m. R. Spalio 'Išrišimas', 1973 m. P. Orintaitės 'Gaudvytis' ir 1974 m. B. Pukelevičiūtės 'Arvis išeina į žmones'. Surinkus jas visas ir išleidus atskiru leidiniu, aiškiau suvoktume ligšiolinį Dirvos novelės konkurso derlių. Bendromis pastangomis, vienu dvasios lakumu, kitų širdingų duosnumu, pasiekta tai, ko nei sunkmečiai nesunaikins nei infliaciniai skersvėjai nenuvertins. O laimėtojų išeina lietuviškasis rašytas žodis.

Premijos įteikimas yra Dirvos šventė. Vienais metais ji kuklesnė, kitais iškilmingesnė, pagal tai kaip susidėdė aplinkybės. Bet kiekvienais metais premiją įteikdamas mecenatas Simas Kašėlionis, pareiškdamas keletą minčių greta laureato pasveikinimo, pabrėžia kukliai, kad savo piniginę duoklę skiria dėl to, jog jaučias tautinę pareigą nors tuo būdu paremti mūsų rašytojų žodžio menininkus. Nelengvai jis uždirba ir su taupo tuos kelis šimtus, padengiančius čekį. Savo tarpe turime nemažą, kuriems pinigais daug lengviau ir paprasčiau nubyra. Tačiau norisi tikėti, kad gražus Simo Kašėlionio pavyzdys, švytėdamas jau dvylika metų ir galėdamas dar daug metų nusitęsti ateitin, nesiribos vien tik novelės ugdytu. Jis, be abejo, paskatins ir kitus ieškoti jau kitų būdų, kaip paremti kūrybinę mūsų kultūrininkų pastangą tokiu pat tiesioginiu impulsu, kuris pvz. lengvintų ar tai laikraščio leidimą ar dažnintų rinktinių knygų pasirodymą. Šiose srityse mecenatai visuomet laukiami ir išskėstomis rankomis sutinkami. (al)

VEIKALAS APIE BALTUS

Šveicarijos sostinėje išėjęs dienraštis "Der Bund" paskelbė sausio mėn. per visą puslapį du straipsnius apie Baltijos valstybes. Straipsnio autorius Hans Rychener, Berno gimnazijos mokytojas, parencenzavo Kielio universiteto teisių profesorius Dr. Loeberio (Latvijos vokiečių) išleista veikalą "Diktierite Option" apie vokiečių repatriaciją 1940-1941 m. iš Latvijos ir Estijos. Ta proga autorius išsamiai supažindino šveicarų skaitytojus su nacių ir bolševikų 1939 metų sąmokslu (Stalino - Hitlerio paktu) prieš rytų Europos valstybes. Pasiremdama minėtu paktu, Maskva 1940 m. okupavo Baltijos valstybes.

H. Rychener savo laiku keliais atvejais lankėsi Baltijos valstybėse ir yra vispasiškai susipažinęs su baltų tautomis. Viena berniško knygų leidykla netrukus išleis H. Rychenerio išsamų veikalą apie baltus. Jo knyga bus išleista kovo mėnesį.

APDOVANOJO "MEMMELENDERIŲ" REDAKTORIŲ

Vakarų Vokietijoje išėjęs vakarų mėnesinio leidinio "Memeler Dampfboot" redaktorius H. Kurschat neseniai Vokietijos respublikos prezidento apdovanotas

JAV LB delegacija sausio 25 d. aplankė Šventojo Sosto Apaštališkąją delegatą Washington, D.C. Nuotraukoje, iš kairės – Krašto valdybos vicepirmininkas Rimas Česonis, Visuomeninių reikalų Tarybos pirmininkas inž. Algimantas Gečys, Krašto valdybos pirmininkas Juozas Gaila, Apaštališkasis delegatas arkivyskupas Jean Jadot, prelatas dr. Petras P. Šlivinskas, žygio už tikėjimo laisvę pirmininkas inž. Romas Bublys ir Kunigų Vienybės vicepirmininkas kun. Kazimieras Pugevičius.

K. Čikoto nuotrauka

PAS APAŠTALIŠKĄ DELEGATĄ

Šm. sausio 25 d. JAV LB delegacija, Washington, au diencijoj buvo priimta Šv. Sosto Apaštališko Delegato JAV-ėms arkivyskupo Jean Jadot. Delegaciją sudarė prelatas dr. Petras Šlivinskas, Kunigų Vienybės vicepirm. ir Amerikos Lietuvių Katalikų Tarybos direktorius kun. Kaz. Pugevičius, Jaunimo žygio už tikėjimo laisvę pirm. ir Ateitininkų Federacijos valdybos atstovas inž. Romas Bublys, JAV LB Krašto Valdybos pirm. Juozas Gaila, vicepirm. Rimas Česonis, ir LB Visuomeninių Reikalų Tarybos pirm. inž. Alg. Gečys. Delegaciją lydėjo lietuviškos spaudos foto bendradarbis K. Čikotas.

Delegacija arkivyskupui Jadot pateikė išsamų memorandumą adresuotą Vatikanui Valstybės sekretoriui kardinolui Jean Villot. Memorandume pristatytas Sov. Sąjungos vykdomas tikėjimo persekiojimas, nušviesta sunki pavergtos Lietuvos tikinčiųjų ir jų vadovų padėtis, paminėta rezistencija prieš okupantų peršamą ateizmą. Prie memorandumo prijungta gerai paruošta dokumentacija. Memorandumo prašoma Šv. Tėvo dėmesui pristatyti sekančius prašymus:

1. Artimiausiu metu visame pasaulyje paskelbti Mados Dieną už Tylinę Lietuvos Bažnyčią;
2. Išleisti oficialų Šv. Sosto pareiškimą pasmerkiantį Sovietų vykdomą tikinčiųjų persekiojimą pavergtoje Lietuvoje;
3. Paraginti katalikiškus kraštus, kad jie žmogaus teisių pažeidimus okupuotoje Lietuvoje.

"nuopelnų kryžiaus" ordinu.

Tame pat vokiečių laikraštyje, kuriame pranešta apie Kuršaičio apdovanojimą, įdėtas to paties Herr Kurschat nekrologas apie mirusį aršų hitlerininką K. Grau, kuris 1936 m. buvo nepriklausomos Lietuvos teismo nubaustas už hitlerinę veiklą. Dar Lietuvos laisvės laikais K. Grau kaip šilutės nacių vadas veikė prieš Lietuvos valstybę, o karo metu buvo pasiųstas kaip aukštas nacių pareigūnas į Telšius. Po karo anglų apkaltintas kaip nacių nusikaltimų darbu dalyvis. Grau vis dėlto buvo vokiečių teismo išteisintas ("išnaciikuotas").

Nūn ordinu apdovanotasis "Memeler Dampfboot" redaktorius Herr Kurschat iškelė mirusįjį naci Grau į padanges. Laidotuvėse dalyvavo "memmellenderių" bendruomenės vadovybė ir buvusio Klaipėdos nacių vado dr. Neumanno sūnus.

puotoje Lietuvoje pristatytų Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komisijai.

Apaštališkas Delegatas nuosirdžiai domėjosi pristatyta informacija, klausinėjo apie išeivijos turimus ryšius su tauta, reikė suširūpinimą dėl išeivijos tarpe esančio nusivylimo dabartinio Vatikano politika. Pokalbio metu jis vedė užrašus. Pažadėta memorandumą su savo atitinkamais komentarais bei lydraščiu pristatyti kard. Villot. LB delegacijai patarta sueiti į kontaktą su Šv. Sosto nuolatiniu stebėtoju prie Jungtinių Tautų organizacijos. Apaštališkas Delegatas savo ruožtu LB organizaciją su atitinkama rekomendacija pažadėjo pristatyti JT atstovui. Ateityje prašyta siuntinėti po du egzempliorius Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos.

VLIKAS REIKALINGAS FINANSINĖS PARAMOS

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Tarybos posėdy, įvykusiame šm. sausio 25 d. New York, svarbiausias ir pagrindinis klausimas buvo Vliko finansai. Tuo klausimu pranešimus padarė tarybos narys Stasys Lušys, sausio 10 d. drauge su Valdybos vicepirmininku Jurgiu Valaičiu dalyvavęs pasitarime su Amerikos Lietuvių Tarybos igaliotiniiais Chicagoje, ir Valdybos vicepirmininkas Aleksandras Vakselis.

S. Lušys nupasakojo Vliko delegatų ilgai užtrukusių pasitarimų su Altos atstovais ir jų prieitais išvadas. Tokiam pasitarimui reikalinga iškilo todėl, kad Alta, per daugelį metų piniginiai rūmūs Vliko vykdomuosius laisvinimo darbus, 1974 metais jokios piniginės paramos nesuteikė. Ryšium su tuo, Taryba, apsvačiusi esamą padėtį, pavadė Vliko Valdybai: "Iki veiksmų konferencija ras bendrąsias (finansų) klausimais sutarimą, imtis priemonių laikinam lėšų telkimui bendradarbiaujant su Alta ir JAV Lietuvių Bendruomenė".

A. Vakselis, pradėdamas savo pranešimą, pasidžiaugė Vliko Seimo, įvykusio p.m. gruodžio 8 d.d. Bostone, geru piniginiu pasisekimu – Seimui ruošti komisija, kuriai pirmininkavo S. Lušys, prisiuntė Tautos Fondo 1089.11 dol. Toliau pranešė, kad supažindino Tarybą su "Lithuanian National Foundation, Inc." – Tautos Fondo – kuris nuo šių metų pradžios pradėjo veikti. Inkorporuoto Tautos Fondo Tarybą (Board of Directors) sudaro: prel. Jonas Balkūnas – pirmininkas, Petras

Atsiveikinant arkivysk. Jadot buvo įteikta Sibiro lietuvių maldaknygės angliškoji laida. Jaudinančiai nu teikė jo žodžiai: "Aš dažnai meldžiuos už Lietuvą ir kitas dėl tikėjimo kenčiančias tautas". Audiencija tęsėsi 45 minutes.

Nuosirdi padėka priklauso šiai audiencijai talkinusiems iš gauti Amerioje gimusiame lietuvių savanorio kūrėjo sūnui prel. Petriui Šlivinskui. Šis Romoje mokslus baigęs nuosirdus lietuvis šiuo metu yra vicerektoriumi Philadelphia arkivyskupijos seminarijoje. Prieš pen ketą metų jam Washingtono teko eiti svarbias Apaštališko Delegato sekretoriaus pareigas prie dviejų ankstyvesniųjų delegatų. Arkivysk. Jadot, žinodamas prel. Šlivinsko ankstyvesnias pareigas Delegatūroje, jį ypač maloniai sutiko ir kvietė jaustis kaip sugrįžusį į "tėviškę".

LB Inf.

Minkūnas, dr. Bronius Ne-mickas, Aleksandras Vakselis ir Jurgis Valaitis – nariai. Tautos Fondo duotos aukos atleidžiamos nuo mokesčių. Kas paaukvoja daugiau kaip 25.00 dol. per metus, jei pageidaujama, gaus per metus lietuvių arba anglų kalba Eltos biuletenius. Tautos Fondo adresas: 64-14 56th Rd., Maspeth, N.Y. 11378.

Dr. Kęstutis Valiūnas, Vliko pirmininkas painformavo Tarybą, kad šiemet Vasario 16-sios priėmimą ruošia New Yorko Lietuvos Generalinis Konsulas, Vlikas ir Lietuvos Laisvės Komitetas. Be to, Valdyba jau paruošė 1975 m. Vliko samatos projektą ir 1974 m. apyskaitą.

Siame tarybos posėdyje įvyko ir personalinių pakeitimų: Vliko Valdybos nariui Antanui Razgaiciui iš Valdybos pasitraukus, nauju jos nariu, dr. Valiūnui pasiūlius, buvo patvirtintas Algis Vedeckas, Tautinio Sąjūdžio nauju tarybos nariu paskirtas Algirdas Spearskas, jaunosios kartos atstovas, gražiai pasireiškęs visuomeninėje veikloje.

Posėdžiui pirmininkavo Juozas Giedraitis, Okininkų Sąjungos atstovas; sekretoriavo Vytautas Vaitiekūnas, Lietuvos Krikščionių Darbininkų Sąjungos atstovas.

(ELTA)

WANTED JOURNEYMAN MOLD MAKER & MACHINIST Must be able to set up work from blue prints, & close tolerances. Journeyman Machinist, experienced in Plastic Mold building. New air-conditioned shop. Job shop benefits. Moving expenses paid. Mail resume or call Mr. BILL FORD, BLANKE PLASTIC CO., INC., 224 East 4th Street, Hermann, Missouri 63041 or call (314) 486-2811. (9-15)

Ar aš Tau, sese, nesakiau?

Savitarpy besitąsant,
prasnausta
auksinė proga...

JURATĖ STATKUTĖ-DE ROSALES

Praeitame "Ar aš tau sese nesakiau" straipsnyje iškėliau šiuo metu vykstančios JAV politinės izoliacijos klausimą. Apie tai rašau ne pirmą kartą. Prieš kelis metus jau minėjau savo straipsniuose, kad sovietai stengsis paglemžti Vakarų Europos valią praveddami 'ekonominės osmozės' politiką tarp rytų ir vakarų Europos. To pasekoje atsirasiąsios JAV politinės vienatvės klausimą pradėjau kelti Dirvoje ar tik ne 1971-ais metais, kai pirmą kartą aptariau naftos tiekimo vakarams perspektyvas. Anuomet - Nixono prezidentavimo pirmojo 'term' vidury - ši nelaiminga prezidentą jau palyginau su žmogumi, kuris paskubomis ramsto pagaliais iš visų pusių griūvantį stogą, ir nebeturi laiko nė pagalvoti apie priėjimą prie pagrindinio taisymo. Tragiško likimo Nixonas tuomet nebuvo kaltas: kalti buvo įvairūs ankstyvesni namo šeimininkai, kurie nepasirūpino valstybei gerą stogą pastatyti, kai dar buvo galimybių tokį darbą atlikti...

Nuvokdama JAV ir vakarų pasaulio būsimą ekonominę krizę, anuomet negalėjau nepastebėti, kad ateityje vienintelis natūralus ir eventualiai efektyvus JAV sąjungininkas turės būti sovietų pavergtos tautos.

Tiesa, tuo laiku, kai šiuos dalykus numačiau ir Dirvoje aprašiau, JAV-bės dar skendo suartėjimo su sovietais nirvanoje, ir i sovietų pavergtas tautas vakaruose dar buvo žiūrima kaip į labai nemalonų 'detente' politikos trukdytoją. Tačiau, logiškai galvojant, kaip tiksliai prieš du metus jau buvo atėjęs laikas rytų Europos išeiiviams susėsti prie vieno stalo ir numatyti bendrą suartėjimą su JAV veikla. Apie tai pakartotinai rašiau savo straipsniuose. Drauge pabrėžiau, kad nei tuomet, nei ateityje niekas mums nepadės - mes turime patys ieškoti sąjungų su tomis tautomis, kurių interesai šiuo momentu sutampa su mūsų siekiais.

Anuomet, skubiai siųsdama Dirvai informacijas iš

Venezuelos, t.y. iš naftos eksporto centro Amerikoje, tikėjau siuteikti JAV lietuvių veiksnams dviejų-trijų metų 'head start', tokiu laiku, kai niekas kitas apie mūsų ateities galimybes dar negalvojo. Pasiremdami suteikiamomis informacijomis JAV lietuvių politikai turėjo galimybę prarasti atatinamas studijas, kurias jie šiandieną būtų galėję išskirti kaip 'ateities pranašystes'. Jiems buvo suteikta galimybė tapti bendros Rytų Europos veiklos pradininkais ir vadais. Savo straipsniais idėjau mūsų veiksnams sukramtyti kasnį i burna - reikėjo tiksliai praryti. Mūsų veiksniai jo nesugebėjo nei praryti, nei išsipausti - su dviejų metų pavėlavimu, jie tą kasnį vis dar gromulioja ir apie jį tariasi...

Šiandieną, 1975-ais metais, iš po išorinės vakariečių draugystės uždangos, žiū, jau kyšeli vakarų Europos vidinės suirutės batų galai. Praktikoje, šiuo metu Vakarų Europa tampa JAV-bės bevertis sąjungininkas. Jau dabar, yra aukščiausias laikas kontrastiniu būdu pristatyti JAV valstybės departamentui vieną rytų Europos veidą, su nustatyta programa bei visoms tautoms priimtinais ateities formuluotumais. Tačiau vieton to, kad parūpinus iš anksto sudarytas pabaltiečių - baltgudžių - ukrainiečių bendros veiklos sutartis ir numatytus visoms priimtinas ateities formules bei bendros akcijos programą - lietuvių išeiivijos veiksniai šiuos du kryžminiai svarbius metus praleido besiginčydamie apie tai, kuris mūsų veiksnys yra veiksningsnis, o ponas garbingesnis! Taip besitąsant, lietuvių pražiopsojo galimybę atsistoti bendrai politinei akcijai susivienijusios rytų Europos iniciatorių ir vadų padėtyje...

Belieka tikėtis, kad Vliko organizuojama 'veiksnių konferencija' pagaliau prives mus prie šios tokios vidinės tvarkos... Aišku, įvykusio pavėlavimo jau niekas nebepataisys - sugaišintas laikas juk negrįž-

ta, o PRAŽIOPSOTAS laikas, vėliau ašaromis ištrykšta.

Nes nebe laikas bus siūlyti mūsų formules, kai JAV jau bus suplanavusios naujai padėčiai pritaikytą ilgalaikę politiką. Lygiai kaip pavėlavome Washingtono 1944-ais metais, taip ir dabar galime pavėluoti. Lygiai kaip po 1944-ų metų mums beliko bergždžių petičijų ašaros, taip ir dabar, pavėlavę, vėl užšalsime sekančiais trisdešimčiai metų petičijų žliumbimo tuštumoje...

O juk vakarų pasaulio kraštuose išsimėtę lietuviai visi esame akis ismeigę su viltimi į JAV-bių tautiečius... Mes pripažįstame Chicago kaip išeiivijos lietuvių sostinę. Mes laukiame iš JAV lietuvių konkrečios politinės veiklos gairių, nurodymų. Negalėdami tiesiogiai dalyvauti JAV lietuvių veikloje, mes visomis išgalėmis stengiamės padėti - siunčiame savo kraštuose gaunamas žinias, informuojame, laukiame parėdymų, juos gavę - puolame vykdyti ką paprašyti. Tačiau, kai vieton rimtos veiklos ar konkrečių parėdymų, mus pasiekia tenyčių rietenų atgarsiai - mums širdis suspaudžia ir darosi koku: na ir ko mes čia stengiamės, jeigu jiems ten, Chicagoje, Lietuvos laisvinimas nerūpi...

• LB Hartfordo apylinkės valdyba Dirvai paremti atsistuntė auką 20 dol. Ačiū.

• Inž. Kazys Krulikas, Richmond Hill, N. Y. atsistuntė 20 dol. padidimui savo įnašo Vilties draugijoje. Ačiū.

• Aleksandras J. Chaplik, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje viceprezidentas, Dirvai paremti atsistuntė auką 50 dol. Ačiū.

• Jonas Garla, Dirvos foto bendradarbis, įteikė padidimui Vilties draugijos įnašų 27 dol. Ačiū.

BALTIMORES LIETUVIŲ ŽINIOS

SVETAINĖS BENDROVĖS SUSIRINKIMAS

Jokia kita Baltimorės lietuvių org-ja i savo metinį susirinkimą nesutraukia tiek tautiečių, kiek Svetainės (lietuvių visuomeninio namo) bendrovė. Sausio 26 d. sugūžėjo net 115 dalininkų. Susirinkimas išrenka bendrovės tarybą (vadina-mus direktorius), o šie pas-kui iš savo tarpo išrenka bendrovės valdybą.

Praeitais metais valdybos pirmininku buvo Br. Karpavičius (Karpers), tas parei-gas einas jau 10 metų; vice-pirm. Alb. Prasčiūnas, išdi-ninkas Jonas Gužauskas, sąskaitininkas - knygvedys V. Dulys ir nutarimų rašti-ninkas J. Šilgalis.

Jokiame kitame vietos lietuvių suėjime nepamatsys tiek daug senosios ateivijos čiagimių, kaip Svetainės b-ės metiniame. Jie drauge su jau labai išretėjusiais senaisiais ateiviais - tos Svetainės statytojais sudaro dalininkų daugumą. Nemažai čiagimių prisirenka ir i kasmet Svetainės b-ės rengi-amas gegužinės-piknikus arba jautienos ir jūros gy-vių puotas. Kultūrinių ren-ginių Liet. Salėje, nors jie būtų ir geriausios kokybės išskyrus vieną kitą, vengia.

NEPRIKLAIMOMYBĖS
PAMINĖJIMAS SU S. KUDIRKA

Kol S. Kudirka buvo dar didelė naujiena, Taut. S-gos vietos skyrus tarėsi svečia tuč tuoju pakviesti Balti-morėn. Bet keli nariai abe-jojo ar ne per greit, girdi, atvykėlių šeima dar nesanti po kelionės pailsėjusi. Taip jie atšaldė karštą V. Bačansko sumanymą.

Tuo tarpu Simą pradėjo gaudyti kitos lietuvių nausė-dijos ir jis, berods, jau bai-gia apvažinėti šio krašto ir Kanados stambesnes liet. gyvenvietes. Baltimorė liku-si tarp paskutiniųjų. Simas pakviestas čia apsilankyti vasario 8 d., Lietuvos Nepriklaimybės paminėjimo proga. Vasario 16-tosios šventė, prisiderinant mūsų didvyrio apsilankymui, at-kelta savaite anksčiau. Istori-nė lietuvių tautos diena Baltimorėj lig šiol būdavo paminima iš eilės dviem sekmadieniais. Pirmiausia Liet. Draugijų Taryba su-rengdavo pokylį, i kurį būdavo pakviečiami miesto ir valstijos valdžios atstovai, kongresmanai, lietuvių drau-gai-kitataučiai. O kitą sek-madienį Bendruomenė pa-ruošdavo kultūrinį tos šven-

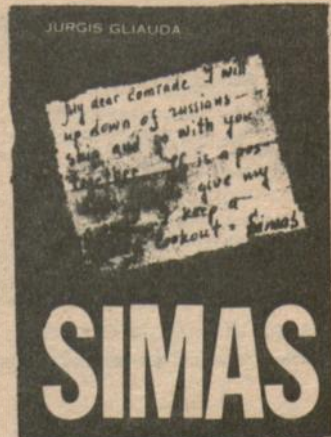
tės pajavairinimą su kokio žymesnio liet. veikėjo iš ki-to miesto prakalba. Šiemet abiejų dienų turinys išpraus-tas i vienos dienos rėmus.

Pirmiausia vasario 8 d., 2 val. p.p. Liet. Salėje iškil-mingas Simo sutikimas. Jo žodis, po to paklausimai. Apie 4 val. p.p. antrame aukšte gražiai išpuošto liet. legijonierių būstinėj, balti-moriečiai su garbinguoju svečiu galės pasisveikinti ir pasisnėkėti. 7 val. vak. Tarybos pokylis, dalyvau-jant kitataučiams ir liet. visuomenei. Bilietai čia po 8 dol.

Visi trys tautinių šokių būreliai - Ratelis, Kalvelis ir Malūnas - pašoks, vyrų choras padainuos.

Rytojaus dieną, vasario 9, iškilmingos pamaldos liet. parapijos bažnyčioje, kur giedos vyrų choras, legijo-nieriai atliks vėliavų įneši-mą.

Po to, rodos, S. Kudirka ketina išsigabenti Washing-toniečiai. sostinėje tą dieną taip pat kažkas rengiama. (bm)

SIMO knygos antrosios laidos liko tik kelios dešimt egzempliorių. Norėdami, kad ji plačiau pasisklistų skaitytojuose, vietoj 3 dol. nutarėme atpiginti iki 1 dol. Užsisakykite tuoj pat Dirvoje, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.

Didžiausias kailių
pasirinkimaspas vienintelį
lietuvių kailininką
ChicagojeNORMAN
BURŠTEINTel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489 (buto)185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

IŠ PRAEITIES PRISIMINIMŲ... (7)

GYVENIMAS KAUNE

KAZIMIERAS MAŽONAS

Čia sutikau jau seniai matytą savo klasės draugą Rapolą Skipitį, su kuriuo spaudos draudimo laiku priklausėme slaptai Palangos gimnazistų organizacijai, kurioj Rapolas buvo vienas iš veikliausių. Iš kart primigtinai kalbino užimti naujai steigiamos prekybos ir pramonės ministerijos ne tai reikalų vedėjo, ne tai kokio tai skyriaus atsakomą vietą. Nemėgdamas biurokratiško darbo ir abejodamas ar pajėgusi ji tinkamai atlikti, prašiau leisti porą dienų pagalvoti.

Sekandį dieną nuvykau pasižvalgyti ir pasiinformuoti kas darosi valdžioje. Paskubomis iš Vilniaus atvykusi vyriausybė su visais jau esamais padaliniais laikinai apsisistoję buvusiuose ko-

mercijos mokyklos rūmuose Donelaičio ir Mickevičiaus gatvių sankryžoj. Per paradines duris įžengus, pirmojo aukšto laiptų aikštelėje matėsi tiesiai atkreiptas kulkosvaidžio vamzdis ir jį aptarnaujant keturi vyrai, vieni apsirėnę civiliai, o pora jau spėję pasipuošti senomis kareiviškomis milinėmis. Šitokia apsauga ir atsarga buvo pavojingose dienose reikalinga ir pateisinama.

Pirmojo aukšto koridoriais einant ant buvusių klasių durų matėsi užrašai, daugumoje dar ranka rašyti su čia esančių įstaigų pavadinimais. Ant vienu durų perskaičiau užrašą: Piliiečių Apsaugos ir Sveikatos Departamentai. Užėjau. Erdviame buvusios klasės kambary talpinosi šie du Vi-

daus Reikalų Ministerijos departamentai. Sveikatos departamento personalą radau pilname sąstate, būtent prie vieno stalo dr. Jurgis Alekną, direktorių ir Farmacijos skyriaus viršininką vaistininką Joną Makauskį. Pasisakius kas esu abu kategoriškai pareiškė, kad esu jiems reikalingas ir nuo šios dienos esu jau šio departamento trečias tarnautojas. Taip ir likau per ketverius metus šio departamento tarnautoju.

Kokiose sunkiose ir nepalankiose sąlygose bei aplinkumoj teko naują valstybę kurti čia visai trumpai norėjusi priminti tiems, kurie tuos laikus silpnai arba ir visai neprisimena.

Kaunas netikėtai tapęs Lietuvos kad ir laikinąja sostine, šitai garbingai paskirčiai nebuvo tinkamas. Latviai bei estai su Ryga ir Talinu buvo laimingesni. Turėdami tokią apleistą sostinę kaip Kaunas tuo laiku jautėmės nevisai smagiai ir gerai, nors dabar atsikuriančių Afrikos valstybių sostinės yra nepalyginamai menkesnės už buvusį Kau-

na. Dar iš uošvio tekdamo girdėti, jam prisimenant jo vaikystės laikus, kada su tėvais tekdamo atsilankyti Kaune. Jis prisimindavo, kad ko ne visas Kauno miestas buvo dabartinio senamiesčio ribose. Naujamiesčio vietoje nuo Žaliakalnio ir iki Nemuno buvęs retas pušynas su kur nekur po jį išmėtytais namais. Kur Laisvės Alėja, buvęs smėlėtas kelias ir senesniai pastatyta geležinkelio stotį. Miesto sodų ir teatro vietoje buvusios senos miesto kapinės.

1919 metais Kaunas ne daug panašėjo i mums suprantamą civilizuatą miestą. Kauną supa tvirtovės fortai neleidė miestui plėstis, o i rusų reakcinę vyriausybę mažai rūpinosi Kauno miesto pažangą. Net i svarbiausios miesto gatvės buvo gristos netašytas laukų akmenimis, kurių grindinys jau nuo seniai neberemontuotas buvo duobėtas i išdaužytas. Šiuo duobėtu grindiniu važiuojant, ratai, o ypač kaimiški, kėlė didelį bildesį. Dar nemažai yra žmonių kurie prisime-

na Kauno 'Kankę', vėliau vadinamą 'arklių tramvajum' su uniformuotais konduktoriais i trumpu būdėliu ginkluotu 'motoristu'. Vieno arklio jėgą teikė nuliūdęs kuinas, o jėgos patiprinimui buvo naudojamas minėtas 'motoristo' būzinas. Dėl belgų koncesionierių nerūpestingumo, iš sudėvėtų bėgių konkės vagonai, pakeliui iš senamiesčio i stotį, dažnai iššokdavo i gatvės grindinį. Dažniausiai patys keleiviai grąžindavo vagoną i bėgius. Vieniemis iš jų tas nuotykis teikė linksmaus įvairumo i trumpino nusibodusios kelionės laiką, o kiti skubantieji net i sultingai nusi-keikdavo. Tarp senamiesčio ir Panemunės tilto išilgai Šančių ir Nemuno pakrante kursavo siauras geležinkelukas, kodėl tai jau iš seno 'kukuška' (gegute) praminas. Svarbesnę reikšmę jis turėjo Šančių gyventojams. Miesto susisiekimą vainikavo bent pora dešimčių 'izvozčikų' su pusiau dengtomis 'drožkėmis'. Bendrai susisiekimas buvo apgailėtina stovy. Vokiečiai trauk-

damiesi pasiėmė vertingesnius garvežius bei vagonus. Anglies trūkumui esant, dalis garvežių buvo kūrenama malkomis ir dažniausiai nesusausomis.

Atmintina man nors netoli ma, bet ilgai trukusi kelionė. Departamento pavedimu turėjau vykti i Kybartus sutvarkyti ekspedicijos klausimą dėl būsimų departamento vardu siunčiamos sanitarinės bei gydamos medžiagos. Iš vakaro sužinojęs kad traukinys išseisias aštuntą valandą ryto, i stotį nuvykau punktualiai. Bet atėjo i dvyliką valandą dienos kol traukinys pajudėjo. Dar i pusiaukelio i Maucius nepravažiavus traukinys pradėjo lėtėti, o netrukus visai sustojo. Kadangi kelio ruožas kiek nuožulnėjo Žaliojo tilto link, traukinys pradėjo greitėdamas riedėti atgal i dėl išsidėvėjusių stabdžių vos buvo sulaikytas. Teko laukti bent porą valandų kol garo spaudimas garvežy buvo pakeltas iki reikiamo laipsnio.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

PĖDOS MIRTIES ZONOJE

VLADĖ BUTKIENĖ

Gal kai kurie Dirvos skaitytojai dar prisimena prieš gerą penkiolika metų jos puslapiuose spausdintus a. a. Jono Jančio, buvusio Nepriklausomos Lietuvos karininko, atsiminimus apie paskutines II Pasaulinio karo dienas Lietuvoje, lietuvių karių pabėgimą į Švediją, jų internavimą ir išdavimą Sov. Rusijai. Anuo laiku tai buvo didelė sensacija, nes retas tebuvo girdėjęs apie Sov. Sąjungos koncentracijos stovyklas tiesiogiai iš tenai kalėjusių asmenų. J. Jančio atsiminimai tuo ir nutrūko, nes jis mirė staiga, nespėjęs įgyvendinti savo planų.

Mokytojos Elenos Juciūtės knygoje „Pėdos mirties zonoje“ radau lyg ir tęsinį aukščiau minimų atsiminimų.

Šiandien, žinoma, su Solženicino ir kitų Sov. Rusijos bei kitų kraštų intelektualų šauksmais, kasdien skambančiais Vakarų pasaulio spaudoje apie bolševikinę priepauidą, fizinį žmonių kankinimą, moralinį pažeminimą bei jų, kaip individų, visišką paniekimą. Lietuvių kalba išleidžiamos knygos plačiojo pasaulio nebegali nustebinti, o ir literatūrinėje vertė sunku joms konkuruoti su Nobelio laureatų darbais. Tų knygų vertės tenka ieškoti kitur. Reikia pastebėti, kad ir pasaulinio garso arena patenka tikrai išrinktieji, laimieji, gabiausieji iš gabiausių, veržliausieji, neretai ir politiniai, užkulisių jėgų bei turtingų rankų stumtelėti...

Tai turėdami galvoje, negalime užmiršti, kad visuose kraštuose kasdieninį gyvenimą kuria ne vien tos kelios išimtys, apie kurias kalba visas pasaulis, bet tūkstančiai ir milijonai eilinių mirtinųjų. Jų mažai, dažnai nereikšmingi ar nepastebimi darbai visos tautos gyvenime įsipina. mažų siūlelių, papildoma spragas ir neretai istorijos perspektyvoje tampa reikšmingi, net būtini.

Šitokių požūrių norėčiau vertinti ir E. Juciūtės atsiminimus, nes šiandien Lietuvoje retas tos rūšies memuarus terašys, o parašęs, turės juos slėpti. Apie jų išleidimą knygos formoje ar išspausdinimą periodinėje spaudoje nėra jokios vilties. Sovietinės prievartos stovyklas perėję, lietuviai savo pačių tėvynėje yra lyg kokia „raupsuotieji“: jiems sunku gauti darbą, vietą apsigyventi, jų bijo savieji, artimiausi giminės, net partiečiai. Ne vienas, parvažiavęs Lietuvon, apsidairė ir grįžo atgal į Sibirą, ne vienas iš savo šeima Sibirą gyventi išsivežė, kai kas net savo paties gyvenimą, pagautas nevilties, peranksti užbaigė...

Pirmoje atsiminimų dalyje autorė rašo apie savo gy-

venimą Lietuvoje II Pasauliniam karui pasibaigus, darbą mokykloje, slapta ryšį su liet. pogrindžiu, areštą, teismą, kalinimą Lietuvoje ir Sibire, amnestiją ir 1956 m. grįžimą namo. Jos atsiminimai yra liudininkai tūkstančių lietuvių, perėjusių tuos pačius mirties zonos kelius, nubarstyto alkiu, šalčiu, badu, fizinėm kančiom, priverstinu darbu. Ji lengvino tik bendro likimo draugų užuojautą, vienas kito supratimas, draugiškumas, o kartais net humoras ir pokštai.

Štai, autorė pasakoja apie savo baraką, kuriame buvo apie 100 moterų. Ji „gyvenusi“ ant aukštutinės lovos, o priešais – dvi jaunos maskvietės, kurias globojo artimieji, siuntė siuntinius, rėmė kuo išgalėdami. Jos buvo augintos inteligentiškoje šeimoje, gražiau už kitas rengėsi, net veidą pasidažydavo. Ir sunkių darbų nedirbo, dėl to jas vadino „padurkais“, nors buvo tokios pat politinės kalinės, kaip ir kitos. Savo „kambari“ – dviaukštę lovą, jos puošdavo kalinėms nematytais daiktais, o bendrą stalą ties savo lova užtiesė staltiese.

Sykį, eilinio patikrinimo metu, prižiūrėtojas nebeįskentė.

„Jis“, rašo autorė, „palengva perėjo baraką. Daugelis išsėjomės ant savo guolių. Išgirdusios „Vnimanije, ženščiny“ (dėmesio, moterys), šokome nuo guolių ir išsitempusios laukėme „valdžios“ ateinant. Praėjo ty lėdamas visą baraką iki to išpušto užkrosnio. Čia viską apžvelgė ir sušuko: „A čto zdieš, Amerika? A tam (parodė galvos linktelėjimu ir visą baraką) Sovietskij Sojuz?“ (Kas čia, Amerika? O ten – Sovietų Sąjunga?)

Tos dvi merginos kad ims juoktis. O mes, jų padrasintotos, irgi ėmėme kvatotis. Nusijuokusios, jos ėmė provokuoti. Jis pasijuto pagautas, nes Sovietų Sąjungoje visur visiems skelbiama, kad Amerika esąs vargo kraštas su milijonais ba-

daujančių bedarbių ir darbininkų...

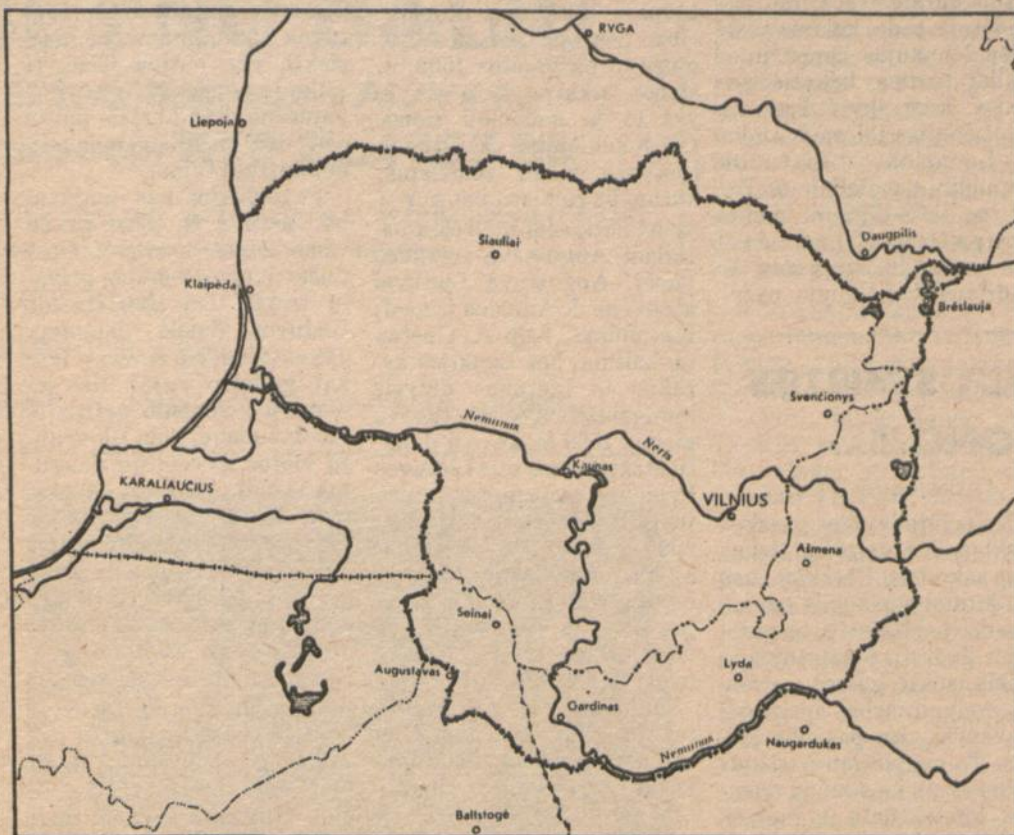
... Šis prižiūrėtojas, užmiršęs ar iš piktumo, pasakė teisybę ir pats išsigando“ (189-190.)

Didelį pastiprinimą kaliniai rasdavo dainose, giesmėse ir maldose. Slapta kalbėdavo poterių, švedavo šventes, net kūčias rengdavo. Dėl tikėjimo ypatingai kentėjo vienuolės. Jos vedė solidarų protestą ir viešai ji rodydavo už teisiškai nelegalų kalinimą. Vieną vienuolę, surakintom rankom, sykį atvedė į mišką kirsti malkų. Prižiūrėtojas ją visų akys koliojo, spardė, vertė pasakyti, kad dirbs drauge su kitomis kalinėmis, bet ji tylėjusi, kaip žemė. Tada jis liepė ją išrengti iki pusės ir pasodinti po medžiu. Ten ji sėdėjo nejudėdama, lyg negyva, visa juoda, aplipusi musėmis, net kraujas varvėjęs srove lėmis. Nuo mūsų apsisaugoti, kartais kalinėms duodavo specialius uždangalus veidui, rankas ir kojas jie apsvyniodavo skudurais, apsvyniodavo skudurais, nes tų vabzdžių būdavo milijonai, o nuo jų sukandam žmonės mirėdavo. Tą vienuolę vakare išvežė į ligoninę, ir, kaip paprastai, niekas iš kalinijų apie jos likimą nesužinojo.

Autorė Sibire išbuvo septynerius su puse metų. Kalėjimų valdovais buvo prižiūrėtojai, jų viršininkai, šnipai. Jie vienas kito bijojo ir, norėdami pasirodyti gerai tarnautojais, savo vyresniųjų akys dar žiauriau elgdavosi su kaliniais.

E. Juciūtės nuomone, koncentracijos stovyklos neturėjo jokios prasmės, nes kentėjo daugiausiai nekalti žmonės. Ji nenustebė, kad neužilgo jos bus laikomos pasaulinio masto absurdu.

Antroje dalyje autorė, jau gavusi amnestiją, kasdieninio gyvenimo įvykiais pasakoja savo kūrimąsi Lietuvoje. Kam rūpi sužinoti, kaip gyvena eilinis lietuvis postalinėje Lietuvoje, tas ture-

Lietuvos valstybinių ir dabartinių, faktinių sienų schema.

LIETUVOS SIENOS NAUJAME ŽEMĖLAPYJE

ALGIMANTAS GURECKAS

Algirdas Gustaitis piktais kaltinimais užsipuolė J. Andriaus braižytą ir JAV Lietuvių bendruomenės švietimo tarybos 1973 metais išleistą sieninį Lietuvos žemėlį, skirtą pirmiausia mū-

tų perskaityti šį skyrių. Penkių dienų ekskursija į Vilnių to į savo programą neįrašo. Aš čia pacituosiu E. Juciūtės labai vykusiai nupieštą šių dienų lietuvių „atpirkimo ožį“, kai žmonės turi aiškintis vyriausybei dėl kokio nors įvykio, kuriam priešinasi bolševizmas:

... „Bobutė – per sena bausti (Stalino laikais Sibiro konclageriuose jų buvo daug). Dabar bobutė privilegijuota asmenybė. Bobutė ruošia šventes, bobutė neša į krikštą, bobutė moko vaikus poterių, bobutė veda prie pirmos komunistų, bobutė seka pasaką apie buvusią Lietuvą, bobutė palaiko ryšį su užsienio giminėmis (dirbantiesiems jų „nenori“), bobutė užprašo mišias, bobutė atneša kūčioms plotkelių... Kas gali išskačiuoti, kiek pareigų atlieka bobutė? Užtat ji gerbiama ir brangiama. Jei Lietuva kada susilauks laisvės dienų, tai bobutei reikės statyti paminklą, kaip caro laikų knygnešiams“. (498 p.)

„Pėdos mirties zonoje“ iliustruotos Sibiro kalinijų bei iš ten parsivežtų suvenyrų fotografijomis. Tai dovanėlės, darytos iš šiaudų, siūgalių, skudurų, duonos. Jomis kaliniai dalindavosi švenčių progomis, o jas dirbdami, nors tuo momentui užsimiršdavo savo sielvartus. Tik tenai buvęs žmogus tegali suprasti jų tikrąją prasmę ir vertę...

Ižangoje autorė sako: „Ne kiekvienas gali būti rašytoju, bet liudininku gali būti kiekvienas, kuris matė, girdėjo, pergyveno tai, ką nori paliudyti. Tos minties veda, ėmiausi rašyti atsiminimus iš savo pragyventų ilgų metų Sovietų vergijoje. Patekus į laisvąjį pasaulį, jaučiau ir pareigą kalbėti už pavergtą lietuvių tautos dalį, taip pat ir už kitus, kenčiančius Sovietinę priepauidą. Tebūna šios knygos eilutės dar vienas laisvės šauksmas už nutildytuosius, kurie patys negali kalbėti.“ (5 p.)

(Nukelta į 6 psl.)

sų lituanistinėms mokykloms („Netinkamas Lietuvos žemėlapis“, 1975 m. sausio 3 d. Dirvoj). Jis tariasi ten visur radęs daugybę klaidų, bet daugiausia dėmesio skiria Lietuvos sienoms, prisipyręs reikalaujamas jas taip nubrėžti, kad vakaruose Lietuvai būtų priskirti visi Rytprūsiai iki Vyslos, o pietuose Augustavos. Kas su juo nesutinka – jam nemokšos, nusikaltėliai ir išdavikai, kurie paraidžiui vykdė Sovietų Rusijos nurodymus. Nors taip isisiūbavus negalima tikėtis ramaus ir dalykiško išsiaiškinimo, vis tik tenka į užmetimus atsakyti, kad visuomenė nebūtų suklaidinta. Neliesdama kartografijos, geografijos ir kalbinių klausimų, kuriuos gal paaiškintų tu sričių žinovai, apsiribosiu tik pasisakymu dėl sienų.

JAV LB-ės švietimo taryba nutarė žemėlapyje parodyti sienas tik pagal du kriterijus: žymėti (a) valstybines sienas, nustatytas tarptautinėmis sutartimis ir (b) faktines, šiuo metu esančias sienas, nežiūrint jų teisinio pagrindo ar jo trūkumo. Vengiant šį, pirmąjį eilę mokykloms skirtą žemėlį apkrauti įvairiais ženklais, nebuvo nurodytos tos, anapus Lietuvos valstybės ribų likę žemės, kurias ji gali turėti moralinių etninių ar istorinių teisių, o taip pat nebuvo bandyta išvesti jai siektinas sienas. Šie kriterijai sutampa su 1966 m. kovo 7 d. Vliko pareiškimu apie jo nusistatymą Lietuvos sienų žymėjimo klausimu. Dėl siektinų sienų pareiškime sakoma: „Duomenys apie minėtųjų Lietuvos valstybės sienų neapimtus etnografinius Lietuvos plotus, siekiamus sujungti su Lietuvos valstybės teritorija, vaizduotini atskiruose etnografiniuose, istoriniuose bei kito pobūdžio žemėlapiuose, remiantis istorikų bei etnologų tyrimais“.

Paskutinioji, 1938 metų Lietuvos konstitucija taip nusako valstybės teritoriją: „Lietuvos Valstybės teritorija yra žemės, kurių sienos nustatytos sudarytomis iki šiol Lietuvos Valstybės tarp tautinėmis sutartimis. Jos negali būti atskiriamos“ (2 straipsnis). Žemėlapyje Lietuvos sienos taip ir nubrėžtos: (a) su Gudija pagal 1920 m. liepos 12 d. Maskvos taikos sutartį su Sovietų Ru-

sija, (b) su Latvija pagal 1921 m. arbitražo sutartį ir (c) su Rytprūsiais pagal 1928 m. sausio 29 d. sutartį su Vokietija. Neturi galios dvi nelygios, Lietuvai grasiiniais ir prievarta primestos 1939 m. sutartys – viena dėl Klaipėdos atidavimo Vokietijai, antra dėl Vilniaus grąžinimo ir savitarpinės pagalbos su Sovietų Sąjunga. Pagal jas išvestos sienos jau senai ir faktiškai panaikintos. Vokiečių Reichui 1945 m. be sąlygų kapituliuavus, sąjungininkai atstatė 1937 m. Vokietijos sienas, o Sovietų Sąjunga okupuodama bei sau prisijungdama Lietuvą ir aneksavimo aktu vienašališkai nustatydamai naują sieną su Gudija, pati sulaužė ir panaikino savo anksčiau Lietuvai primestąją.

A. Gustaitis klysta tvirtindamas, kad „1920 m. tarp nepriklausomos Lietuvos ir Sovietų Rusijos Maskvoje pasirašytoje taikos sutartyje Lietuvai pripažintas Augustavos“. Pagal tą sutartį buvo palikta spraga tarp Rytprūsių sienos ir Bebrupės, kuri nuo 1807 m. buvo Varšuvos kunigaikštystės, vėliau Lenkijos karalystės riba. Toj spragoj ties Augustavos Maskvos sutarties sienos nenustatė ir įsakmiai paliko Lietuvai ir Lenkijai pačioms dėl jos susitarti (sutarties II straipsnio 1-ma pastaba).

Atsikūrusi nepriklausoma Lietuva niekad nesudarė sienų sutarties su Lenkija, tad sutartimis išvestos sienos Lietuvos pilnai neapjuosia. Mūsų kartografijoje iki šiol nebuvo visuotinio sutarimo kaip nubrėžti Lietuvos sieną su Lenkija, kaip užpildyti tarpą nuo Rytprūsių iki 1920 m. sutarties sienos. Vlikas pasiūlė žymėti dabartinę sieną, išvestą pagal Curzono liniją, ją nubrėžiant skirtingais ženklais nes ji ne valstybinė bet tik faktinė riba. J. Andriaus žemėlapyje dabartinė siena taip ir parodyta. Bet jei ji vien tik faktinė riba, tai kur gi tikroji Lietuvos valstybės siena su Lenkija? Ar jos niekad nebuvo? Jei 1918 m. atsikūrusias Lietuvą ir Lenkiją laikysime naujomis valstybėmis, tai turėsime pripažinti, kad sutartos sienos tarp jų dar nėra išvesta. Tačiau jei atsikūrusią Lietuvą

(Nukelta į 6 psl.)

Taip lietuviai tremtiniai Sibire, apsidangstę skudurais apsigynimui nuo uodų spiečių, dirba miškuose. Nuotrauka gauta iš dr. V. Paprocko.

LIETUVOS SIENOS NAUJAME ŽEMĖLAPYJE...

(Atkelta iš 5 psl.)

laikome senosios didžiosios kunigaikštystės ipėdine, o atsistačiusią Lenkiją jos senosios karalystės žemių paveldėtoja, tada, kol bus susitarta dėl naujos sienos, nuosekliai turime laikytis senosios, kuri skyrė Lietuvą nuo Lenkijos iki paskutiniojo Lenkijos - Lietuvos respublikos padalinimo. Todėl tos 1569-1795 m. sienos atkarpą tarp 1920 m. sutarties sienos ir Rytprūsių J. Andriaus žemėlapyje pažy-

PĖDOS MIRTIES ZONOJE...

(Atkelta iš 5 psl.)

E. Jociūtė įvykius pasakoja sklandžiai, vaizdžiai, trum pais sakiniiais. Posakiai rusų bei kitomis kalbomis beveik visados paaiškinti arba pažodžiui išversti. Skaitytojų ne reikia suklikt galvos, griebtis žodyno arba apsimesti mokančiu viso pasaulio kalbas. To negalėčiau pasakyti apie kai kuriuos mūsų tremties intelektualų ir mokslininkų straipsnius, spausdinamus dabartiniuose mūsų žurnaluose!

Lietuvių kalbos žinovas E. Jociūtės knygoje atras visa eilę žodyno bei sintaksės netikslumų, bet jų apskiai ras ir premijuotose knygose.

Autorė galėjo išvengti skaitytojų gan įkyrių pasikartojimų, įterpdama vieną skyrelį ir jame suminėdama tuos dalykus, bendrai (pav. maisto normą kalėjimuose, ir pan.). Taip pat akis rėžia kai kurios autorės pastabos apie politinius Lietuvos įvykius. Juos geriau palikti politikams.

Rašant savo paties atsiminimus, ypač apie toki žiaurų gyvenimą, gal yra sunku išvengti sentimentalumo, asaravimo, pasakojimo su dejavimais, bet skaitytojų įtikimesnis, malonesnis šaltas pasakojimo būdas.

Kalbėdama apie 'Pėdos mirties zonoje', negalėjau ne paminėti šių trūkumų ar silpnųjų, tačiau jos nenustelbia šios knygos vertės. Ją rekomenduoju kiekvienam lietuviui, ypač jaunuoliui, nes yra lengvai skaitoma ir pilna intriguojančių įvykių.

Daug kas šiandien pasakys, kad tokios knygos, kaip Solženicino, yra įdomesnės, apie jas daug kalbama, bet aš labai abejoju, kiek lietuvių yra išties perskaitę jo 'Pirmąjį ratą' ar kurią kitą. Jo knygos reikalauja laiko, kantrybės ir susikauptimo, o tų dalykų mums kaip ir trūksta! Neabejoju, kad E. Jociūtės atsiminimai atieties lietuviui istorikui bus daug reikšmingesni, negu Nobelio premijas gavę literatūriniai šedevrai, nes jie yra fikcija. Tikrovė juose - tikrai tas fonas, kuriame gyvena autoriaus vaizduotės sukurti herojai. Istorikas ieško ir remia savo darbą tikrais, ne fiktyviais daviniais.

Tenka džiaugtis, kad New Yorko Simo Kudirkos šaulių kuopa pasirūpino E. Jociūtės atsiminimų išleidimu, autorei linkėti geros sveikatos, o jos knygai - susirasti kelią ir skaitytojų rankas.

Aš, asmeniškai, joje radau pabaigą to pasakojimo, kurį kadaise buvau pradėjęs, tik jis perduotas ne leit. J. Jančio, bet jo likimo draugės lūpomis.

Jociūtė, Elena. PĖDOS MIRTIES ZONOJE. Išleido New Yorko L.S.S. T.S. Kudirkos specialus komitetas. Spaudė Pranciškonų Spaustuvė, 1974 m., 544 p. Ilustr. P. Jurkauskas. Tiražas: 1.500 egz. Gaunama sekančiu adresu: Kazys Bačauskas, 84-55 86th Ave., Woodhaven, N.Y. 11421.

mėta kaip Lietuvos sienos su Lenkija dalis.

A. Gustaitis be reikalo pyksta, kad esą neparodyta istorinė tikrosios Lietuvos - "Lithuania propria" riba, nes iš tikro ties Augustavų pažymėtos 1569 m. sienos atkarpą kaip tik ir yra ta jo siūlomoji siena. Čia ji suklaidino S. Šlapelio Lietuvos sienų žemėlapis, kuriuo jis remiasi, bet kur ši siena netiksčiai nubrėžta parodant Augustavą Lietuvos pusėj. Augustavą Lietuvai atėmė ne J. Andrius ir ne J. Kavaliūnas, kaip A. Gustaitis kaltina, bet Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas 1569 m. kovo 5 d. aktu atskirdamas nuo Lietuvos Palenkės vaivadiją ir ją prijungdamas prie Lenkijos karūnos žemių. A. Gustaitis klysta manydamas kad tai buvo įvykių Liublino unijos aktu. Iš tikro unija buvo sudaryta atskirai tu pačių metų liepos 1 d.

A. Gustaitis itin griežtai smerkia žemėlapių užten parodytą Potsdamo liniją: "Vakaruose Potsdamo linija nėra kokia lietuviams privaloma riba. Lietuviams neleistina Prūsiją dalinti į dvi dalis, kurių vienoje sėdi rusai komunistai, antroje lenkai - komunistai. Potsdamo linija yra tiek pat neteisinga ir nepriimtina lietuviams, kaip ir neteisinga dabartinė rusų vykdoma Lietuvos okupacija".

Potsdamo linija pažymėta, nes ji yra. Niekur žemėlapyje nepasakyta, kad ji teisinga ar teisėta, niekur ant Rytprūsių neužrašyta, kad kuri nors jų dalis būtų rusų ar lenkų žemė. Už Rytprūsių padalinimą ir sunaikinimą atsakingi 1945 m. Potsdamo konferencijos dalyviai Stalinas, Trumanas ir Attlee, o ne JAV LB-ės Svetimo taryba.

Savo straipsnyje A. Gustaitis reikalauja visus Rytprūsius iki Vyslos žymėti Lietuvos ribose: "Atbrėžti Prūsiją nuo Lietuvos atskirai, ir dar ją perkertant į dvi dalis, ir Lietuvai sieną išvesti Nemunu, -- yra neleistina ir nusikaltėliškai! Tuo įtaigojama dabartinė okupacinė Prūsijos padėtis, pripažįstant Sovietų Rusijos okupuotas ribas!" Čia A. Gustaitis vėl klysta. Lietuvos siena žemutiniu Nemunu buvo nustatyta ne Sovietų Rusijos, o jau minėta 1928 m. sienų sutartimi su Vokietija. Sutartį pasirašė Lietuvos ministras pirmininkas prof. A. Voldemaras ir Vokietijos užsienių reikalų ministras dr. Stresemannas.

Rytprūsiai Lietuvos valstybei nepriklauso ir niekad nepriklausė, todėl jų negalime rodyti jos ribose. Tiesa, lietuvių tauta turi istorinių etninių teisių į Mažąją Lietuvą ir net į mums gimininių senųjų prūsų palikimą. Žemėlapyje tai primenama keliais būdais. Karaliaučiaus sritis pažymėta Mažosios Lietuvos vardu ir tas pavadinimas prateistas ant Pietinių Rytprūsių kampo ties Ungura ir Galdape. Įrašyti tik senieji lietuviški Mažosios Lietuvos vietovardžiai ir jos vietovių parodyta tiek pat tirštai kaip Didžiojoje Lietuvoje, gi mums svetimų kaimynų žemėse pažymėta tik keletas didžiųjų miestų.

Kaip žymime Lietuvos valstybines sienas tai nereikia, kad jas laikome tobulomis ir nekeičiamomis. Jos tarptautinėmis sutartimis išvestos, naujomis sutartimis gali būti pakeistos. Žinome kad anapus valstybinių sienų yra likusių lietuviškų žemių. Turėtume tikrai daugiau rūpintis kaip jas atgauti, kai tam susidarys palankios sąlygos. Itin mums svarbus sovietų valdomos Rytprūsių dalies -- Karaliaučiaus srities likimo klausimas, nes dabar ten įsikū-

rusi rusų kolonija ne tik bus didelė kliūtis Lietuvos išsilaikimui, bet ilgainiui iš jos kils vis auganti grėsmė net lietuvių tautos išlikimui. Tačiau svarstant kokių Lietuvos sienų mums reikėtų siekti, yra būtina išlaikyti sąlygą ir nepamesti realybės pajutimo, kad kartais patys sau dar daugiau nelaimių neužsitrauktume.

Pagalvokim kas nutiktų, jei Lietuva iš tikro gautų visas žemes, kurių A. Gustaitis nuomone mums privalo siekti. Tai išsiplėtusios Lietuvos didelė dauguma gyventojų būtų slavai -- lenkai, gudai ir rusai. Net jei naujieji kolonistai grįžtų iš kur atkeliavę, vien tik senųjų vietos gyventojų dauguma vistiek dar būtų nelietuviai. Tiesa, daugelis jų yra lietuvių ar prūsų kilmės, bet jau prieš šimtmečius nutautę jie jaučiasi esą lenkais, gudais ar vokiečiais. Tautinė Lietuvos valstybė jais remtis negalės. Lietuvių tautai tokia Lietuvos valstybė, kur tikri, sąmoningi lietuviai liktų mažumoj, ilgainiui būtų tikra pražūtis.

A. Gustaitis savo straipsnyje mane pagyrė, kad esą žemėlapiu išsiginčys. Tai netiesa. Aš tik paaiškinau, kad žemėlapiu tikrinimo komisijon dalyvavau kaip privatus asmuo, neatstovaudamas jokios institucijos ar organizacijos. Savo darbo ir pasiūlymų visai nemanau išsižadėti. Iš tikro Lietuvos valstybės sienų klausimas nėra labai painus. Nors Lietuva okupuota, jos tikrosios valstybinės sienos pagal ją ir jos kaimynus dar vis saistanties sutartis yra gana aiškios ir mūsų išeivijos institucijos dėl jų žymėjimo esmėje sutaria. Žemėlapyje parodytos Lietuvos ribos derinasi su Vliko nusistatymu, tik šalia dabartinės, faktinės sienos su Lenkija žemėlapyje dar pažymėta ir senoji siena, kuri Lietuvai priskiria dabar Lenkijos valdomus Seinus ir Suvalkus.

A. Gustaitis priekaištai ir reikalavimai sienų klausimu

(2)

'Take it easy!', 'Priimk viską ramiai' yra ne vien tik gražus komplimentas, ypač kai jis vakariečių papūgiškai kartojamas, bet ir svari gyvenimiška praktika ir taoizmo 'Vu-vei' -- 'Veikimo be veiklos' filosofinis nuostatas.

'Time is money', 'laikas -- pinigai' Kinijoje galioja iki tam tikro taško. Kinai, kad ir gobšoki materialistai, vis dėlto nesimuša į turtus, garbę ir galią ar bent daro tai lėtesniu tempu, kaip mes. Ar tik ne to 'Veikimo be veiklos' paseka, kad Kinijoje nėra pakrikusiais nervais žmonių! Dvasinis kinų gilumas teikia jiems tartum beribių galimybių laukti, pakęsti, kentėti. Tad visai teisingas yra posakis, kad padorus kinas visada turi atsargoje penkis maišus kantių. Ilgiau pagyvenęs Kinijoje, vakarietis norom nenorom tai savo kailiu išmėgina. Pakęsti viską, su skeptišku šypsniu ir viską žiūrėti -- tai kinų atsinaujinimo ir išlikimo paslaptis.

Kinai pirmieji išrado paraką. Jų pirmoji mintis buvo pavaruoti jį seneliui pralinksminti jo gimimo dieną, naujiems metams triukšmingiau praleisti ir nelabosioms dvasioms pabauginti. Nieko pikta, nieko žiauraus, nieko kitiems žudyti. Taigi pirminis tikslas -- menas, elegancija, rafinuotumas ir tik po šimtmečių ir bėdai spiriant -- jėgai, galiai parodyti, kitiems kenkti. Kinai iš viso nemėgo kaimynų pulti, bet jie visuomet pasirodydavo pajėgūs savo priešus ir

yra visai be pagrindo. J. Andriaus Lietuvos žemėlapyje jos sienos parodytos teisingai.

Kinija -- priešingybių kraštas

KUN. PETRAS URBAITIS SDB.

užkariautojus perdirbti ir 'suvirškinti'.

Kinijos nuošalumas ir užsidarymas savyje padarė, kad ji galutinai nuo kitų nutolo ir atsiliko mokslo bei technologijos srityse. Kinijos lėtas, taikus, neveržlus gyvenimas tūkstantmečiais netrukdomas slinko pirmyn. Ji tartum buvo pasyvi ir nejausti savo pačios skausmų ir skurdai, ambicijai ir gėdai. Jos išimtinis gyvybingumas itin pasireiškia sugebėjimu prisitaikyti prie naujų politinių, ekonominių ir socialinių aplinkybių. Ji pergyveno daugybę civilinių karų, patyrė marų ir badų, turėjo gerų ir blogų valdovų; jai sekėdavosi ir ji žlugdavo, kildavo ir krisdavo, bet išlikdavo vis ta pati.

MES TAIP, O KINAI KITAIP...

Būdingi priešingybių pavyzdžiai.

Kas šiek tiek iš arčiau pažįsta tuos penkis žemės kontinentus, tas lengviau supranta posakio 'Koks kraštas, tokie ir papročiai' -- 'Traese che vai, usanza che trovi' teisingumą. Tai patvirtina, pavyzdžiui, mintis garsiosios Mondadori monografijos 'Giro del mondo' -- 'Aplink pasaulį'. Ir šiandien gana anachroniškai vadinamieji 'Tolimieji Rytai' daugumai vakariečių tebėra 'Paslaptinis priešingybių pasaulis'.

Štai bene dvidešimtukas kiniškų papročių, kurie yra kitokie negu mūsų, bet gana idomūs, net paradoksiški.

Mes sveikindamiesi pakeliame skrybėlę; senesnieji kinai, jei būna vienplaukiai pamatę svečią, tuojuo ją užsėdada.

Mes gerbiame asmenį laikome dešinėje, kinai -- kairėje.

Jei kinas susitinka savo viršininką, tai apsimeta jo nematęs, kad išvengtų pareigos sveikintis ir komplimentus sakyti bei laiką gaišinti.

Kinai neišauklėtu laiko ta, kuris prisistatydama tuojuo pasisako, kas esąs, kurio reikalu atėjęs ir t.t.

Mums gedulo spalva yra juoda, Kinijoje -- balta.

Mums per daug aptukęs žmogus nesimpatiškas. Kinijoje storuliu ir riebuliu visi gėrasi ir gerbia jį, kaip 'gimusių laimės marškinuose'.

Įvairius gėralus kinai mėgsta karštus, sriubą valgo vaišių pabaigai. Mes -- visiškai priešingai.

Kinų kompasas rodo ne šiaurės, bet pietų ašigali.

Pirštų nagai kinams patinka kuo ilgesni. Kai kas juos užsiaugina net iki 10 centimetrų ilgio. Mes įpratę galvoti, kad tik ragams ir raganiams tokie nagai tinka.

Susituokę kinai žiedą mūvi ant dešinėsios, o mes -- ant kairiosios rankos.

Jie, kaip ir žydai, rašo iš dešinės į kairę, o mes -- priešingai.

Mūsų paskutinis knygos puslapis, o kinams yra pirmasis.

Kiniečiai atsako pamokas nusigrįžę nuo mokytojo, o mums tai nepriimtina.

Besiginčijantieji arba ir muštis besiruošią kinai šypsosi.

Išgirdęs kokią nors skaudžią naujieną, kinas nusikvatoja, kad piktosios dvasios nesužinotų teisybės ir dar labiau nepakenktų...

Jei sūnus nori įsigerinti tėvui, tai padovanoja jam karštą...

Atsivėdinti paduodamas

verdančiame vandenyje išmirkytas rankšluostis.

Moksleiviai mokydamiesi šaukia taip, kaip žydai sinagogoje.

Troškulys malšinamas ko karščiausia arbata.

Kinams mandagu pavalgus lažytis lūpas, garsiai srėbti skysčius, viešai atsi-raugėti. 'Tuo išreiškiamas pasitenkinimas geru skoniu ir kad socialiai pavalgys.

Tikrai, kraštas, tai skirtinga mada ir visai priešingai papročiai!

Tačiau be perstojo sukdamasis laiko malūnas mala ir daug ką sumala ne tik Vakaruose, bet ir Rytuose. Tradiciškai konservatyvi kinų tautinė dvasia yra viena atsparesnių laiko veikimui. Iš kitos pusės, jei nepadės, tai tikrų tikriausiai niekam nepakenks šiek tiek sužinoti apie broliškus kraštų kitokius ar keistus papročius, jų neniekinti ir su jais skaitytis, ypač jei atsiktiknait tiktų ten lankytis.

KULINARIJA IR PUOTOS

Neperdėdama sakant, kad kinai yra geriausi pasaulio virėjai. Jie iš prigimties mėgsta laikytis arčiau virtuvės. Suprantama, virėjas paprastai pasisotina ne tik garais ar kvapais, bet ir šiuo tuo konkretesniu... Daugumos kinų politika ir diplomacija prasideda ir baigiasi kasdieniniu ryžių puoduku... Sakau 'puoduku', nes kinai lėkščių beveik nevertoja. Puodukas ar dubenukas geriau palaiko šilumą. Taigi ir čia išlaikomas gyvenimiškas praktiškumas!

Kulinarija kinams yra menas ir kultas. Ji yra ir idealus verslas. Kas nežino, kad 'Chinaman' ne tik pragyvena, bet ir praturtėja iš puikiai tvarkomų valgyklų ne tik savam krašte, bet taip pat ir užjūrių kosmopolitiniuose miestuose! Kulinarijos specialistams primintina, kad tikroji kinų virtuvė yra vien tik Kinijoje. Kitur, kad ir geriausiu noru turėtum, sunku gauti kinų tu specifinių prasmų.

Kova už galimybę išlikti vyko ir vyksta Kinijoje ir beveik visame 'Trečiajame pasaulyje'. Kinijoje tai lengvai suprantama, kai žinai, kad šeima sudaro penkių generacijų atstovai, o tautą maždaug 800 milijonų 'burnų' -- 'hao', kaip sako patys kinai...

Tačiau vienas kartas nemeluojau... Pasninkauti galima kad ir ištiesius metus, bet retkarčiais, sakykim, bent Naujųjų Metų proga, būtina šauniai papuotauti!

Kinas su tam tikra užuojauta žiūri į svetimą virėją, nesugebantį paruošti bent keleto dešimčių patiekalų ir meistriškai pristatyti kaip pridera net kasneliais sukaptus valgius. Peiliai ir šakutės Kinijoje nedingi. Jie per daug kainuoja ir komplikuoti... Be to, virėjas gauna pinigą ir už virimą ir už valgių smulku sukupojimą... Taip mąsto visi padorus kinai.

Į namus kviečiami patys intymiausiai draugai. Cereemonialas prasideda mažyčių puoduku karštos arbatos, kaip karšto priėmimo ženklui, ir arbūzų sėklomis pasigardžuojant. Svetim šaliams pasiūlomi kokteiliai.

(Bus daugiau)

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Cipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus. Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

Paskolos nekilnojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5¼%
Už terminuotus taupymo pažymėjimus mokama 6½% -- 7¾%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI
APDRAUSTI IKI \$10,000.

Išduodami kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

Pasinaudokite jums arčiausiai esančios įstaigos patarnavimu!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta. • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Raimundas B. Butkus, Union Savings Assn. Lake Shore skyriaus vedėjas nuo 1971 m., paskirtas Union Savings Assn. viceprezidentu.

Raimundas yra baigęs B. A. laipsniu Ohio State universitetą ir gavęs specialų išsilavinimą apie taupymo ir skolinimo įstaigų vadovavimą. Jis priklauso Čiurlionio ansamblui ir yra aktyvus lietuviškame gyvenime.

Union Savings Assn., kuriame jis tarnauja, yra viena iš didžiausių Ohio taupymo ir skolinimo bendrovių, turinti 400 milijonų dolerių kapitalo.

ČIURLIONIO ANSAMBLIUI 35 METAI

(Atkelta iš 1 psl.)

roda, kurioje matėme ansamblio gyvavimo ir žygių atspindžius, jei taip būtų leista pavadinti – archyva. Suskaičiau net 14 įvairaus dydžio albumų su tvarkingai ir rūpestingai patalpintais periodinės spaudos lietuvių, vokiečių ir pranešimų kalbos mis rašytais atsiliepimais, recenzijomis, korespondencijomis, nuotraukomis, pagerbimo ir padėkos aktais, laiškais ir kitokia istorine medžiaga. Bevertydamas vieną tu puošniųjų rinkinių radau ir įdomų dokumentą – aktą apie 1945 m. birželio 24 d. Kemptene ansamblio įsteigtą Lietuvių Fondo Lietuvos laisvinimo reikalams. Taigi ansamblis yra pradininkas dabartinio Lietuvos Išlaisvinimo Tautos Fondo. Gausios padidintų foto nuotraukų kolekcijos, ypač iš 1971 m. gastrolių P. Amerikoje (J. Garlos darbai) kreipia lankytojų dėmesį ir sukelia gausių komentarų ir pastabų. Pasigendama tik paaiškinančių užrašų po tomis nuotraukomis.

mis. Įvairūs 'trofėjai' pagerbimo dovanos, meniškai pagamintos metalinės plokštės ir įvairios kitokios puošmenos dabino visą parodą.

Sį didžiai vertingą mūsų kultūros istorijai archyvą su nepaprastu atsидėjimu ir ištvėrme tvarko p. Ona Mikulskienė.

Baigdami šį aprašymą, norėtume palinkėti mūsų garbingajam ansamblui ir ateityje būti pirmaklasio mūsų lietuviškos dainos reprezentantu ir sėkmingu mūsų tautos šaukliu laisvajame pasaulyje. O ansamblio vadovams – ilgų, sveikų ir sėkmingų metų!

Apdovanojant čiurlioniečius, išbuvusius ansamblyje virš 20 metų. Iš kairės: Plečkaitis, Mikulskiai, Virbyla, Bielskus, Dundurienė, Stepienė, Čitulis, Butkus, Gilyš, Korsakas ir Žiedonis.

J. Garlos nuotrauka

PILENŲ TUNTO SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETAS MALONIAI KVIĘČIA VISUS Į TRADICINĮ UŽGAVĖNIŲ BLYNŲ BALIŲ

1975 M. VASARIO MĖN. 8 D., ŠEŠTADIENĮ, 7:30 VAL. VAK.
Clevelando Lietuvių Namuose, 877 East 185 St.

Linksma skautiška programa režisuojama p. Z. Peckaus. Šilta vakarienė, įvairūs blynai ir kitoki užgavėnių valgiai. Kokteiliai prie įėjimo. Baras. Šokiams groja serbų S v o b o d a orkestras.

PELNAS SKIRIAMAS SKAUTŲ VASAROS STOVYKLAI.

ĮĖJIMAS ASMENIUI 8 DOL.

JAUNIMUI 3 DOL.

Bilietus platina ir stalus rezervuoja M. Puškorienė, tel. 486-8613 ir V. Urbaitis, tel. 442-9091.

POLITIKA AR KULTŪRA?

Šia tema buvo išsamiai pasisakyta LB Clevelando apylinkės kultūrinių vakaronių komisijos suruoštoje vakaronėje Lietuvių namuose š.m. sausio 25 d. Kultūros primatą pabrėžė Vikt. Mariūnas. Jam pritarė J. Žilionis, V. Kavaliūnas ir keletas kitų dalyvių. 'Politikų' šalis, neatvykus kviestam referentui (gripo aukai) de ja neturėjo efektyvesnio gynejo. Todėl ir diskusijose daugiau buvo linkstama į 'kultūrinių' pusę. Bet dauguma vis dėlto bandė ieškoti sintezės ir pasisakė už mūsų specifinės lietuviškos politikos, t.y., siekimo atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę, bendrą ir nedaloma jungtį su mūsų kultūrine veikla, išnaudojant mūsų kultūrinius laimėjimus vienam bendrajam tikslui. Šią mintį gerai išryškino muz. Alf. Mikulskis. Apibūdindamas esamą padėtį, J. Čiurberkis taikliai aptarė, jog jau mūsų kaip tremtinių ar pabėgėlių buvimas šiame krašte esąs laikytinas politiniu faktu. Tat ir kiekvienas kultūrinis pasireiškimas tuo pačiu igyjas politinės veiklos pobūdį. Politinė kultūra ar kultūrinė politika esančios sunkiai atskiriamos sąvokos. Kodėl mūsų vyriausieji veiksniai neranda galimū koordinuoti politinės ir kultūrinės veiklos ir pajungti ju vieningai siekiamam tikslui, kodėl skaldoma bendruomenė ar kitos organizacijos – priežasčių tenka ieškoti tam tikrų asmenų charakteriuose ir nusiteikimuose. "Tie nelabieji egocentrikai, kurie, laikydami save viso ko centru, paneigdami visų kitų, su jų įsitikinimais nesutinkančių, vaidmenį, yra kliūtis susitarimui ir prieštastis susikaldymui ir kenksmingam erzeliui..." aštriai, gal ir subjektyviai, pasisakė vienas iš diskusijų dalyvių.

Diskusijose be jau minėtųjų dalyvavo ir daug idomių vertingų minčių pareiškė Vl. Bacevičius, A. Garka, J. Virbalis, St. Lazdinis, F. Mackus, J. Pivoriūnas, V. Akelaitis, St. Stasienė, p. Mackuvienė, A. Mikoliūnas, J. Malskis, K. Žiedonis ir beveik visi 33 vakaronėje buvę asmenys. Diskusijoms vadovavo Dr. H. Brazaitis. Bendruomenės Apylinkės valdyba parūpino šalto putojančio alučio, virtų žirnių ir skanaus lietuviško sūrio. Pasidžiaugta šia proga pabuvo ir išsikalbėti rūpimais klausimais. Pageidauta ir ateityje panašių vakaronių suruošti. Tik gal vertėtų diskusijų temas daugiau siaurinti ir konkretizuoti? Šiose diskusijose kai kurių kalbėtojų buvo bandoma išsiplėsti į tolimesnius kultūrio ir politinio darbo barus, ir tat neprisidėjo prie pasirinktos temos gilesnio išryškimo. (pk)

RENKAMOS AUKOS A. A. J. VILČINSKIENĖS LAIDOTUVĖMS

Janina Vilčinskienė, tragiškai žuvusio mišk. Jono Vilčinsko našlė, apie kurios gyvenimą senelių prieglaudoje Elyria, Ohio buvo rašyta praėjusių metų rugsėjo mėn. Dirvoje, pasimirę 1974 m. lapkričio 22 d. ir buvo palaidota Visų Sielių kapinėse, Chardon, Ohio – skyriuje 32, sklype 3002, kapas Nr. 2. Dvejis metus jų lankė ir pagaliau laidotuves suorganizavo mišk. Zigmas Dautartas su žmona. Laidotuvės atliko Jakubs & Son laidotuvių namai Clevelande.

Įlgametis Pilenų tunto tuntininkas ps V. Staškus, perduoda tunto vėliavą naujam tuntininkui skautui vyčiui fil. R. Vasiui (kairėje). V. Bacevičiaus nuotrauka

lande, pateikdami sąskaitą tik už kuklų karstą ir vietą kapinėse, visą kita atlikdami dovanai, kadangi velionė jokio turto neturėjo.

Suvedus laidotuvių apyskaitą, pasiliko dar 506 dolerių skolą, kurią laidotuvių namams atsisteisti ėmėsi LB Clevelando apylinkės socialinis skyrius. Tuo tikslu š. m. vasario 2 d. prie abiejų parapijų bažnyčių po pamaldų buvo renkamos aukos a. a. J. Vilčinskienės laidotuvių skolai padengti. Tokia pat rinkliava bus vykdoma ten pat ir ateinančių sekmadienį, š. m. vasario 9 d.

Visi jautrios širdies žmonės raginami savo auką prisidėti prie susidariusios skolos apmokėjimo. Kurie dar neaukojo prie bažnyčių, prašomi savo auką siųsti LB Clevelando apylinkės soc. skyriui, c/o Vl. Bacevičius, 923 E. 144th St., Cleveland, Ohio 44110, pažymint, jog tai skiriama a. a. J. Vilčinskienės laidotuvių skolai. Jeigu būtų suaukota daugiau kaip 506 dol., skirtumas būtų panaudotas kitų nelaimingųjų šalpai.

POTVIO MINĖJIMAS

Kovo 9 d., sekmadienį, 3 val. p. p., Lietuvių Namuose Kar. A. Juozapavičiaus šaulių kuopa, ruošia V. Pūtvio minėjimo akademiją koncerto šaulys P. Gulbinskas ir koncertą atliks iš Toronto solistas V. Verikaitis.

• Pensininkų Klubu valdyba praneša, kad pirmas šiais metais klubo narių eilinis suėjimas įvyks vasario mėn. 13 dieną, 1 val. p. p. Naujosios parapijos viršutinėje mažojoje salėje.

Sekantieji eiliniai mėnesiniai suėjimai vyks, kaip ir praėjusiais metais, kiekvieno mėnesio pirmą ketvirtadienį, 1 val. p. p. toje pat vietoje.

MACHINISTS
HORIZONTAL BORING MILL
ENGINE LATHE
Must have experience with ability to set up and operate from blue prints, choice of shifts available, over-time.
Call (216) 773-8421 (7-13)

7 DIENOS ČIKAGOJE...

(Atkelta iš 8 psl.)

vardienės atsiųsto sveikinimo, jei liko neperskaityti LŽS garbės narių Br. Raišos ir prof. J. Žilevičiaus sveikinimai, tad nieko baisaus nebūtų atsitikę, jei ir tolimasis svečias nebūtų kalbėjęs. Svečiams skirstantis į namus iš nuotaukų atrodė, kad IV Spaudos balius didžiajai daugumai paliko tikrai malonius išpūdžius.

• ŠIAIS metais eilė Čikagos lituanistinių mokyklų švenčia 25 metų sukaktį. Tai žinia, kad tos moterys ir vyrai, kurie dabar yra 35-40 m. amžiaus, ne vienas lietuviškam gyvenimui yra paruošti išeivijos lituanistinių mokyklų. Lituanistinių mokyklų kūrime mes, naujieji ateiviai, nebuvo pionieriai. Kai studijuoję senųjų Pensilvanijos liet. parapijų istorijas, randi, kad ne vienoje iš jų dar XIX amž. pradžioje buvo įsteigtos lit. mokyklos ir jos ten veikė ilgesnį ar trumpesnį laiką, daugumoje vadovaujamos vargonininkų, o vėliau – seselių. Tos mokyklos paruošė prietilti vienokiose ar kitokiose formose išsilaikyti lietuvių bei iki mūsų atvykimo į šį kraštą. Mūsų pedagogai ir LB organizacijos, steigiant naujas lit. mokyklas, atėjo gal su didesniu pedagoginiu pasiruošimu, su konkretesnėmis lituanistinio mokslo programomis. Tose mokyklos ir po 25 m. dar tebeskamba lituanistinio mokslo programomis. Tose mokyklos ir po 25 m. dar tebeskamba jauki lietuviška gyvybė. Tai teko patirti sausio 25 d. Čikagos Aukštesniojoje lit. mokykloje, kur su viena jauna studentė buvom pakviesti supažindinti vyresniųjų klasių mokinius su pokario rezistencija okup. Lietuvoje, atseit, su Lietuvos partizanais, pokario dešimtmetyje vedusiais sunkią kovą su okupacine armija, saugumu ir jų talkininkais. Tema, atsiradus laiko perspektyvai, darosi vis abstraktesnė, bet visgi jaunimas savo nuosirdžiu klausymu parodė, kad jiems toji tema gyva ir įdomi. Ir gal pačios jautriausios akimirkos buvo, kai jauna studentė Danguolė Kviklytė spalvotose skaidrėse parodė Lietuvos partizanų kapus Lietuvos pamieškėse, nufilmuotus nežinomų turistų. Tie kapai, daugumoje paprastais akmenimis ar senomis girnomis atžymėti, ne vienam gyvam Lietuvos sūnui ir dukrai yra šventos vietos, iš kurių jie semiasi stiprybės sunkioje okupacijoje.

• MUZ. AUDRONĖ Simonaitytė, Dainavos ansamblio meno vadovė, rugsėjo 6 d. Sv. Kryžiaus liet. bažnyčioje, kur ji sekmadieniais vargoninkauja, priims moterystės sakramentą, ištekdama už dr. A. Gaidžiūno. Vestuvinės vaisės bus Tautiniuose namuose. Po vedybų Audronė su būsimuoju vyru žada išsikelti į provinciją, bet Dainavos ansamblio nariai tikisi ir laukia, kad Audronė ir toliau galės likti Dainavos ansamblio meno vadove.

PIRMOS PAGALBOS KURSAI

Clevelando Kar. A. Juozapavičiaus šaulių kuopa ruošia pirmos pagalbos kursus. Paskaitos įvyks Naujos parapijos mažojoje salėje š. m. vasario 9 dieną, vasario 23 d. ir kovo 2 dieną 11:30 val. Paskaitos vyksta sekmadieniais. Paskaitas skaitys dr. A. Miliauskas, dr. J. Stankaitis ir dr. K. Pautienis.

Kar. A. Juozapavičiaus šaulių K. Valdyba

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaušite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

FOUNDRY FOREMAN

Need experience in Melting Gray Iron in a Cupola and also have Molding experience. Must be able to supervise up to 10 men. Steady employment for qualified man.

CHASE FOUNDRY

2300 So. Parson Ave.
Columbus, Ohio 43207
614-444-1189 for appointment (8-10)

BOILER OPERATOR

Opening for experienced Boiler Operator with mechanical background. High pressure license required. BEARFOOT CORPORATION
FIRST AND WATER STS.
WADSWORTH, OHIO
216-335-2581 (7-13)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED BLACKSMITH

Must have previous experience and forging experience helpful. Good hourly rate and fringe benefits.

Anyone interested should apply after Jan. 1st, 1975.

CLARK EQUIPMENT CO.
1300 Falahee
Jackson, Mich.

An Equal Opportunity Employer (5-10)

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės vylandoje suteikia rimtą ir simpatingą patarnavimą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

CHICAGOS LIETUVIŲ TARYBOS ATSIŠAUKIMAS Į LIETUVIŠKĄ VISUOMENĘ.

BRANGUS LIETUVIAI,

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas įvyks Marija Aukšt. mokyklos salėje 1975 m. vasario 16 d. 2 v. p. p., todėl nuoširdžiai kviečiame Jus dalyvauti minėjime. Tuo pagerbsime brolius ir seses Lietuvoje už jų ištvermę, ryžtą ginant tautos ir tikėjimo laisvę.

Paskutiniųjų laikų įvykiai rodo, kaip priešas planingai veikia kesindamasis užgožti kiekvieną kultūrinę bei religinę apraišką. Jis naudoja visas įmanomas melo ir klastos priemones ne tik mūsų tėvynėje, bet braunasi ir į užsienio institucijas.

Štai keli naujausi pavyzdžiai.

1. Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika, išėjusi po grindyje, rodo, kaip pavergti tautiečiai tauriai ir ryžtingai siekia atidenkti komunistų kėslus.

2. Australijos, N. Zelandijos pripažinimas Baltijos tautų okupacijos akivaizdžiai rodo priešų veiksmus.

3. Naujoji "ENCYCLOPEDIA BRITANICA" 1974 m. laida klastoja Lietuvos istoriją ir rusina vietovardžius bei literatūrą.

Todėl mums reikia visomis jėgomis jungtis ir ryžtis atgauti tai ko netekome — žmogaus brangiausią turtą — laisvę, valstybės nepriklausomybę.

Pavergtą tautą laukia iš užjūrio brolių pastangų ir aukų. VLIKo ir ALTos seimų užsimeri tikslai turi sulaukti iš mūsų moralinės ir finansinės paramos.

Parodykime vieningumą, ryžtą ir susikaupimą, tikėdami tautos prisikėlimu ir politinės kovos prasme už Lietuvos laisvę.

Visos organizacijos ir paskiri asmenys aukas prašome įteikti minėjimo metu arba siųsti ALTos išdininkui: Vladas Šoliūnas, 8335 Fieldcrest, Willow Springs, Illinois 60480.

J. Beliūnas

Pirmininkas

A. Jasaitis

Vykdomasis sekretorius

VASYLIŲNAI KONCERTUOS NEW YORKE

Sekmadienį, vasario 9 dieną, 5 val. 30 min. Carnegie Recital Hall salėje, 154 West 57th Street, New York City, smuikininkas Izidorius Vasyliūnas ir pianistas Vytenis M. Vasyliūnas tu-

rės koncertą. Koncertą rengia lietuviams gerai žinomas New Yorko koncertų rengėjas Norman J. Seaman. Vasyliūnai duos naują programą, neseniai Bostone atliktą su nemažu pasisekimu perpildytoje Jordan Hall Mažoje salėje.

Jaunatviško polėkio pilna Beethoveno sonata, nuosai-

KONCERTAS FLORIDOJE

Sol. J. Daugėlienė

Palm Beach Lietuvių Klubas Vasario 16 šventės proga rengia Lietuvų Dieną, š. m. vasario mėnesio 15 dieną Juno Beach Metodistų bažnyčios patalpose.

Tos dienos programoje yra rengiamas solistės Juozės Kristolaitytės-Daugėlienės lietuviškų dainų ir arijų koncertas. Solistė dainuos Gruodžio, Budriūno, Banaičio ir kitų kompozitorių dainas.

Solistę pianinu palydės muz. Herman L. Allen.

kiai moderni Jeronimo Kačinsko pirmoji smuiko sonata — gyvais ritmais, jausmingų "Lento" (antroji dalis), ugningu finalu, ir Otorino Respighi įspūdinga romantinė sonata sudarys programą. New Yorko premjera bus Kačinsko sonata. Koncertas baigsis apie sentintą valandą.

Laukiama gausaus new-yorkiečių atsilankimo.

BALTŲ SUVAŽIAVIMAS

Sausio 31 — vasario 2 d. Lueneburge, šiaurės Vokietijoje, įvyko Baltų Draugijos suvažiavimas.

Suvažiavime, vykstančiame vokiečių rytų akademijos patalpose, įžanginę paskaitą laikė Dr. A. Gerutis apie naujas idėjas žmogaus teisių apsaugos judėjime.

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Nuotaikingame žurnalistų spaudos balijuje prie vaišių stalo. Iš kairės: Vladas ir ponia Seleniai iš Detroito, Normanas Buršteinas, savo skelbimais remiąs Dirvą, didelės kailių prekybos Chicagoje savininkas, E. Pocienė, S. Juškievė, inž. E. Bartkus ir T. Blinstrubas.

K. Pocius nuotrauka

• IV SPAUDOS balius, rengtas Lietuvių Žurnalistų s-gos centro valdybos sausio 25 d. Martinių restorano pokylių salėje, jau įvykęs faktas. Tą pavojaingą vakarą, kai Chicago gatvės ir apylinkių keliai staiga apsidengė ledu, visgi į balių suplaukė net 670 svečių. Ir ne vien tik iš Chicago. Svečių buvo iš Detroito, Clevelando, Indianos ir kitur. Antrame aukšte esančios kilimais nuklotos didžiulės salės grindys tiesiog siūbavo lingavo, kai tiek daug svečių pasipylė šokti puikiam Neolitu anų orkestrui grojant. Iš restorano administratorių susilaukta tokio didelio pasitikėjimo, kad šiemet šokti

galėjom visu pusvalandžiu ilgiau, negu jų yra nustatyta. Tokio respekto susilaukta dėka visų mūsų svečių, kurie tiek pernykščiame, tiek šiemetiniame baliuje pasirodė esą aukštos kultūros ir mandagūs žmonės. To išdavoje šiemet buvo smarkiai padidinta šokių aikštė, duotas žymiai geresnis patarnavimas. Tai, aišku, dar labiau pakėlė visų balius dalyvių nuotaikas.

• MŪSŲ programoje turėjo dominuoti premijų įteikimo jauniesiems spaudos, radijo ir foto bendradarbiams akimirkos, taip pat žinia, kad tik ką išleistas monumentalus žurnalizmo vadovas "Žurnalistikos" vardu ir trumpa meninė programa, atliekama solistų kvarteto, vadovaujant muz. K. Steponavičiui. Ar tos akimirkos praktikoje sklandžiai išryškėjo, tėsprendžia svečiai. Visų pirma gaila, kad premijų, paskirtų iš Dr. Daužvardžio vardo fondo, atsiimti atvyko toli gražu ne visi jų laimėtojai. Jų tarpe nesimaitė Eglės Juodvalkytės, nesimaitė būrelis laimėtojų iš Detroito, iš Kanados ir iš rytinio JAV pakraščio. Susirgusią Lietuvos gen. konsulę Chicagoje J. Daužvardienę, kurios pareiga buvo įteikti premijas, atstovavo LZS cv pirm. kun. J. Vaišnys. Šalia premijų, jų laimėtojams buvo įteikta ir "Žurnalistika". Mano manymu, LZS cv pirmininkas, kurs kartu yra ir geras kalbėtojas, "Žurnalistikos" pasirodymo faktą turėjo aiškiau ir stipriau akcentuoti. Iš anksto pasirinktų programos atlikėjų svoris ypač dar padidėjo, kai vykd. vicepirm. J. Janušaitis skambiais žodžiais atskleidė faktą, kad muz. K. Steponavičius, paruošęs solistų kvartetą, švenčia 65 m. amžiaus sukaktį. Salėje pasigirdo

nuoširdūs plojimai sukaktuvininkui, atstovaujančiam JAV gimusių lietuvių kartą. Taip pat prisimnė ir kitas sentimentas, kad tas pats muz. K. Steponavičius su jo vadovaujamu "Pirmyn" choru 1938 m. aplankė nepriklausomą Lietuvą ir ten davė visą eilę koncertų. Todėl ir muz. K. Steponavičiui balius metu buvo parinkta ne kokia kita dovana, bet naujasis "Žurnalistikos" veikalas, kad, jį pasiskaitęs, parašytų atsiminimui iš savo įdomaus bei spalvingo gyvenimo, su daina palaikant tautinę gyvybę JAV lietuvių tarpe per daugelį metų.

• APLAMAI Spaudos balius programos centro valdybos iš anksto yra smulkiai suplanuojamos. Rašyt. A. Baronas solistų kvartetui prieš kelis mėnesius rašė net dešimt kupletų, priklaikytų įvairioms melodijoms ir atastų eile aktu alių pavardžių. K. Steponavičiaus vadovaujamas solistų kvartetas (jį sudarė K. Mileriūtė, A. Giedraitienė, Al. Brazis ir V. Liorenas) balius metu tepadainavo tik keturis kupletus iš dešimties. Nedainuotų kupletų saskaiton jie įvedė visai kitas dainas ar arijas. To išdavoje dainuotų kupletų lygsvara savo tematikoje atrodė liko neišlaikyta, nes vienam asmeniui gal atiduota per daug garbės, o kitiems nieko. Jei būtų buvę padainuoti visi kupletai, lygsvara būtų išsilyginusi ir gavęsis kitas vaizdas. Taip pat ne visiems patiko tos akimirkos, kai vienas svečias iš toli tiesiog prašyte prašėsi leisti ir jam tarti sveikinimo žodį. Ar tas jo žodis tiko, svečiai liko įvairių nuomonių. Jei taupydami laiko neperskaitėm Lietuvos gen. konsulės J. Daužvardienės (Nukelta į 7 psl.)

A. A.

Generolui STASIUI DIRMANTUI

mirus, jo dukrai ALDONAI, žentui dr. VLADUI SIMAIČIAMS, vaikaičiui DŽIUGUI DIRMANTUI ir jų šeimoms bei artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Kūrėjų Savanorių S-gos
ir
L.K.V. S-gos Ramovė
Detroito Skyriai

A. A.

PETRUI BAČIULIUI

mirus, jo žmonai KASINKAI BAČIULIENEI, sūnui ALGIUI, dukrai MILDAI ir vaikaičiams EDVARDUI, LORETAI ir RŪTAI nuoširdžią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Vladas ir Marija
Bačiuliai
Aldona ir Edas
Blimentaliai
Gidonė ir Kęstutis
Steponavičiai

Mielą JUSTINĄ PETVEVIČIENĘ,

mirus jos mylimam vyrui

A. A.

EDUARDUI PETKEVIČIUI,

šeimą, tremties bičiulius JONĄ GUDENĄ,

KAZIMIERĄ GUDENĄ ir giminės užjaučia ir kartu liūdi

Aldona Liutienė

A. A.

ANELEI PALČIAUSKIENEI

Lietuvoje mirus, mūsų mieluosius KAZIMIERĄ ir VALUTĘ PALČIAUSKUS giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Mega Barniškaitė
Iza Jonaitienė
Lina ir Stasys Slabokai

Spaudos balius loteriją gyvai pravedęs Vladas Vijeikis kairėje prie mikrofono, D. Bartkuvienė, V. Būtenas ir J. Janušaitis prie laimėjimui skirtų paveikslų. K. Pocius nuotrauka